



RUKLOS MIESTELIO BENDRASIS PLANAS

II etapas. Konceptijos rengimo stadija

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita

Planavimo organizatorius:

Jonavos rajono savivaldybės administracijos direktorius

Plano rengėja:

UAB „Panprojektas“

Dokumento rengėjas (SPAV konsultantas):

UAB „Želdima“

Turinys

1. ĮVADAS.....	2
2. PLANO PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS	2
2.1. SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS.....	3
3. ESAMOS APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS.....	4
3.1. GAMTINĖ APLINKA.	4
3.1.1. Esama būklė ir tendencijos	4
3.1.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių	8
3.2. SOCIALINĖ APLINKA	8
3.2.1. Esama būklė ir tendencijos	8
3.2.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių	9
3.3. EKONOMINĖ APLINKA	10
3.3.1. Esama būklė ir tendencijos	10
3.3.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių	10
3.4. SAUGOMOS TERITORIJOS, GAMTINIS KARKASAS	10
3.4.1. Esama būklė ir tendencijos	10
3.4.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių	11
3.5. KULTŪROS PAVELDAS	11
3.5.1. Esama būklė ir tendencijos	11
3.5.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių	13
4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS.....	13
5. SU BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS	17
6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU.....	17
7. PLANO PASEKMIŲ APLINKAI REIKŠMINGUMAS IR ĮVERTINIMAS.....	19
8. PRIEMONĖS BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI.....	20
9. PASIRINKTŲ RUKLOS MIESTELIO BENDROJO PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS	22
10. VERTINIMO PROBLEMOS	25
11. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS	25
12. INFORMACIJOS SANTRAUKA.....	26

PRIEDAI

RUKLOS MIESTELIO BENDROJO PLANO KONCEPCIJA, FUNKCINIŲ PRIORITETŲ IR ŽEMĖS NAUDOJIMO BRĖŽINYS M1:5000

1. ĮVADAS

Ruklos miestelio bendrasis planas rengiamas vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404) 10 str. 2 dalimi, Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2010 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. 1 TS-86 „Dėl Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano rengimo“, Jonavos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 21 d., Nr. 1313-1184 įsakymu „Dėl Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano darbų programos patvirtinimo“, Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano darbų programa.

Ruklos miestelio bendrojo plano strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV) atliekamas vadovaujantis LR Vyriausybės nutarimu patvirtinto Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (Žin., 2004, Nr. 130-4650). Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) ataskaita rengta bendrojo plano rengimo koncepcijos stadijoje.

Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas - tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, per kurį rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, konsultuojama, atsižvelgiama į vertinimo ir konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad bendrojo plano rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

2. PLANO PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIS PLANAIS IR PROGRAMOMIS

Atsižvelgiant į Jonavos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių nuostatas, rengiant Ruklos miestelio bendrąjį planą, keliami šie tikslai:

1. Suformuoti Ruklos miestelio teritorijos vystymo erdvinę koncepciją, nustatyti teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, teritorijų funkcinės zonas, nurodančias teritorijos integruotumą ir (ar) jos ypatumus.
2. Tobulinti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą bei formuoti architektūrinę erdvinę kompoziciją.
3. Numatyti miestelio teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančias priemones, formuoti bendrojo naudojimo želdynų bei apsauginių želdynų sistemą.
4. Plėtoti inžinerinę, susisiekimo ir kitą visuomenės poreikiams tenkinti reikalingą infrastruktūrą.
5. Nustatyti teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos juose apribojimus.
6. Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą.
7. Rezervuoti teritorijas komunikacinių koridorių ir kitų visuomenės poreikiams reikalingų objektų statybai.
8. Nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus.
9. Nustatyti teritorijoje galimas veiklos rūšis, teritorijos naudojimo ir užstatymo tipą.

10. Numatyti Ruklos miestelio teritorijos ribų keitimą.

Planavimo organizatorius: Jonavos rajono savivaldybės administracijos direktorius (Žeimių g. 13, LT-55158 Jonava, tel. 8 349 61394, faksas 8 349 50012; el. paštas: jonasklemensas.sungaila@jonava.lt, internetinis puslapis www.jonava.lt).

Plano rengėja: UAB „Panprojektas“ (Respublikos g. 38, LT-35173 Panevėžys, tel./faks.: (8 45) 581 875, (8-45) 462 208; panprojektas@takas.lt, internetinis puslapis www.panprojektas.lt).

Ruklos miestelio bendrojo plano projekto SPAV **konsultantas** yra UAB „Želdima“, Jaunimo g. 29, Dembava, Panevėžio, r. sav., projekto vadovė Aurelija Čergelienė, el.p.: aurcerg@gmail.com, tel.: 8 676 42727.

2.1. Sąsaja su kitais planais ir programomis

Ruklos miestelio bendrasis planas rengiamas vadovaujantis Jonavos rajono savivaldybės tarybos 2010 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. 1 TS-86 ir šiais dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu Nr. IX-1154;
- Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo įstatymas (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 1997, Nr. 65-1548, Nr. 96-2427; 2000, Nr. 34-953, Nr. 42-1195, Nr. 58-1708, Nr. 92-2881; 2001, Nr. 39-1358; 2003, Nr. 42-1916; 2004, Nr. 21-617, Nr. 152-5532; 2006, Nr. 66-2429, Nr. 82-3256; 2007, Nr. 39-1437; 2008, Nr. 10-337, Nr. 50-1847, Nr. 135-5232; 2009, Nr. 144-6351, Nr. 159-7205; 2010, Nr. 65-3195, Nr. 84-4404);
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo 1994 m. balandžio 26 d. nutarimu Nr. I-446 (Žin., 1994, Nr. 34-620 ir redakcijos 2004, Nr. 28-868, Nr. 117-4368, Nr. 167-6098; 2005, Nr. 88-3291; 2006, Nr. 42-1504, Nr. 87-3399, Nr. 138-5268, Nr. 141-5392; 2008, Nr. 135-5233; 2009, Nr. 77-3166, Nr. 153-6884; 2010, Nr. 13-623);
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas (Žin., 1993, Nr. 63-1188; 1995, Nr. 60-1502; 2000, Nr. 58-1703; 2001, Nr. IX-628);
- Miestų ir miestelių teritorijų bendrųjų planų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-263 (nauja redakcija 2006-12-14, Žin., 2006-12-30, Nr. 145-5559);
- Lietuvos Respublikos vyriausybės 1992-05-12 nutarimas Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ ir jo pakeitimai (Žin., 1992, Nr. 22-652, Nr. 26-774; 1993, Nr. 71-1334; 1996, Nr. 2-43, Nr. 43-1057, Nr. 93-2193; 1997, Nr. 38-940; 1998, Nr. 30-798; 1999, Nr. 104-3995; 2002, Nr. 70-2887; 2003, Nr. 11-407, Nr. 42-1939, Nr. 105-4709; 2004, Nr. 21-642; 2005, Nr. 35-1140; 2007, Nr. 105-4294; 2008, Nr. 33-1152, Nr. 44-1643; 2010, Nr. 98-5089; 2011, Nr. 71-3389);
- STR 2.06.01:1999 „Miestų, miestelių ir kaimų susisiekimo sistemos“ (Žin., 1999, Nr. 27-773; 2005, Nr. 39-1285, Nr. 58-2029; 2007, Nr. 16-596; 2008, Nr. 7-253; 2009, Nr. 69-2815, Nr. 133-5822; 2010, Nr. 112-5699);
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas 2008-07-29 Nr. D1-401 „Dėl priemonės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ (Žin., 2008, Nr. 99-3835; 2010, Nr. 36-1741);
- Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. 153-5571);
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-15 nutarimo Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 41-1335; 2006, Nr. 44-1606, 1 priedas).
-

- Jonavos rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Jonavos rajono tarybos 2008 spalio 23 d. sprendimu Nr. 1TS-236;
- Jonavos rajono savivaldybės Strateginis iki 2015 m. plėtros planas, patvirtintas Jonavos rajono tarybos 2004 m. rugsėjo 02 d. sprendimu Nr. 187;
- Jonavos rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, patvirtintas Jonavos rajono tarybos 2009 gruodžio 23 d. sprendimu Nr. 1TS-369;
- Jonavos rajono savivaldybės teritorijos kelių išdėstymo žemėtvarkos schema, patvirtinta Jonavos rajono tarybos 2009 m. gruodžio 23 d., sprendimu Nr. 1ITS-370;
- Mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymo Jonavos rajone specialusis planas, patvirtintas Jonavos rajono tarybos 2009 m. liepos 19 d., sprendimu Nr. 1ITS-162;
- Jonavos rajono savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo žemėtvarkos schema, patvirtinta Jonavos rajono tarybos 2005 m. birželio 22 d., sprendimu Nr. 1ITS-155;
- Jonavos rajono šilumos ūkio specialusis planas, 2005 m. vasario 24 d., Nr. 40;
- Visuomenės poreikiams naudojamos poilsio zonų Jonavos rajone plotai bei vietos, patvirtintos Jonavos rajono tarybos 1998 m. spalio 29 d., sprendimu Nr. 183;
- Apie 3050 m. ilgio dviračių takų trasos Ruklos mstl., Ruklos sen., Jonavos r. specialusis planas, patvirtintas 2008 m. spalio 23 d., Nr. TS-249;
- kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, nutarimais, įsakymais, statybos techniniais reglamentais, projektais ir planais nurodytais planavimo sąlygose.

3. ESAMOS APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI, JEIGU PLANAS NEBUS ĮGYVENDINTAS

3.1. Gamtinė aplinka.

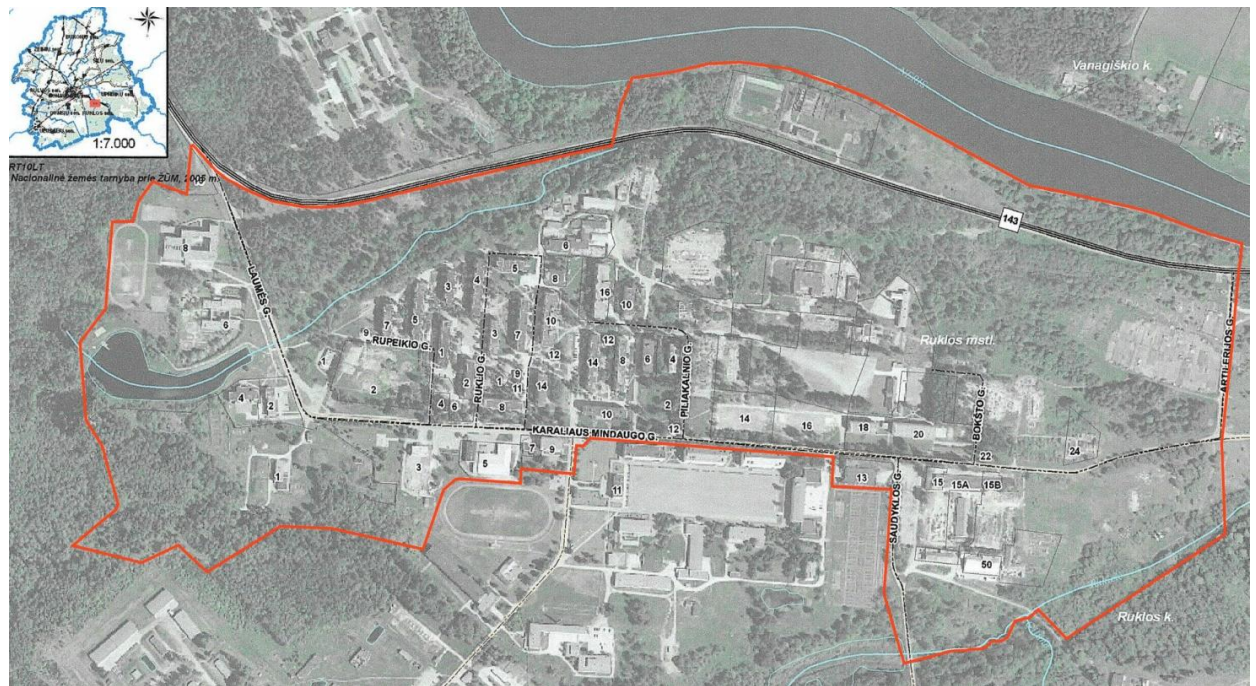
3.1.1. Esama būklė ir tendencijos

Ruklos miestelis yra Jonavos rajono savivaldybės teritorijos pietinėje dalyje, 10 km į pietryčius nuo Jonavos miesto, kairiajame Neries krante, prie kelio Jonava–Kaišiadorys. Rukla - seniūnijos centras. Šalia Ruklos miestelio esančios gyvenvietės: 10 km į pietryčius – Gegužinės, 1,8 km į šiaurę – Venecijos, 4 km į vakarus – Gaižiūnų kaimai.

Miesteliui būdingas raiškus reljefas. Ruklos miestelio teritorija su gretimybėmis – 290 ha, Ruklos miestelio urbanizuota ir planuojama teritorija apie 100 ha.



3.1.1.1 pav. Ruklos miestelio padėtis rajone. Šaltinis: <http://www.jonava.lt/jonavos-rajonas-siandien>



3.1.1.2 pav. Ruklos miestelio planuojamos teritorijos ribos.

Ruklos miestelis, geopolitiniu požiūriu, nėra reikšmingas kultūrinis ir administracinis centras. Ruklos miestelis reikšmingas tik vietos lygmenyje, tačiau jis svarbus kaip seniūnijos centras.

Nuo Ruklos miestelio iki kelio - E262 (tai Europos tinklo kelias, einantis per Lietuvą, Latviją ir Rusiją nuo Kauno iki Ostravo) - apie 5 km. Pro Ruklos miestelį eina KK143 – krašto kelias, jungiantis Jonavą ir Kloninius Mijaugonis. Iki greitkelio E85 (tarptautinis greitkelis, einantis nuo Klaipėdos, per Lietuvą, Baltarusiją, Ukrainą) - apie 33 km.

Ruklos seniūnijos vakarinį pakraštį kerta geležinkelio magistralė Vilnius – Klaipėda.

Tarp Ruklos ir veikiančio Kauno tarptautinio oro uosto, esančio Kauno rajone Karmėlavos miestelyje, kuris gali priimti ir aptarnauti praktiškai visų tipų oro laivus, tėra kiek daugiau nei 30 kilometrų, atstumas iki Vilniaus tarptautinio oro uosto yra apie 100 kilometrų. Rukloje galima plėtoti vandens transportą (vandens turizmą), antrąją pagal dydį Lietuvos upę – Nerimį.

Nuo seniūnijos centro – Ruklos miestelio iki savivaldybės centro Jonavos 10 kilometrų.

Miestelio *gamtinė aplinka* - žemės paviršius, vanduo ir augalija. Ją įtakoja klimatas, gyvūnija, žmogaus veikla. Ruklos miestelio reljefas yra raiškus, miestelio siluetą sudaro gamtos elementai, ir miestelio statiniai bei jų grupės.

Lietuvos teritorija yra vidutinių platumų *klimato* zonoje ir pagal B. Alisovo klimatų klasifikaciją priklauso Atlanto kontinentinės miškų srities pietvakariniam posričiui. Į kraštą dažniausiai atklystantys Atlanto ciklonai atneša drėgnus, tačiau neatšiaurius orus.

Ruklos miestelio teritorija (kaip ir viso Jonavos rajono) priklauso vidutinių platumų klimato zonai. Čia vyrauja pereinamasis klimatas iš jūrinio į žemyninį. Jonavos rajono klimatui didelę įtaką daro atnešamos oro masės. Kaip ir visoje Lietuvos teritorijoje, taip ir Jonavos rajone dažniausios yra vidutinių platumų oro masės, ateinančios iš Atlanto vandenyno (jūrinis oras) ir Rytų Europos (žemyninis oras).

Vyraujantys vėjai pučia iš vakarų, pietvakarių, šiaurės vakarų. Vidutinis vėjo greitis Jonavos rajone sausio mėnesį yra 4,8 m/s, birželio mėnesį – 3,0 m/s.

Išmetamos į atmosferą šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir teršalai - tebėra viena didžiausių visuotinių aplinkosaugos problemų. Daugeliui oro teršalų būdinga tai, kad jie gali išlikti aplinkos ore gana ilgą laiką, o oro masės juos perneša toli nuo kilmės šaltinių. Dėl oro taršos keičiasi klimatas, prastėja miestelio *oro kokybė*, susidaro troposferinis ozonas, rūgštėja dirvožemis ir paviršinis vanduo, vyksta vandens telkinių eutrofikacija. Vienas iš darnaus vystymosi prioritetų oro

srityje - mažinti pagrindinių ūkio šakų poveikį aplinkai ir žmogaus sveikatai, švelninti klimato kaitos padarinius.

Pagrindinis oro teršėjas Rukloje yra AB „Achema“. Atstumas nuo Ruklos miestelio iki AB „Achemos“ (Jonalaukio k.) – apie 3 km. Bendrovėje 2000 m. įdiegtas aplinkos apsaugos vadybos sistemos ISO 14001 standartas, siekiama nuolatinio aplinkos apsaugos būklės gerinimo ir taršos prevencijos. Prioritetinės įmonės darbo kryptys – sistemingas taršos monitoringas, visų lygių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, gamybos technologijų tobulinimas, energijos taupymas.

Didžiausios Ruklos miestelio kraštovaizdžio vertybės – iš šiaurinės pusės miestelį ribojanti Neries upė. Jos kairinė pakrantė svarbi Ruklai ne tik kaip miestelio įvaizdžio ir sveikos gyvenamosios aplinkos formuotojos, bet ir kaip ekologinės atsvaros elementai. Neries upės kairinė pakrantė, nėra tankiai urbanizuota (Neries pakrantėje yra įrengti valymo įrenginiai). Miestelis nėra labai tankiai užstatytas. Kadangi miestelis įkurtas sovietmečio laikais – dominuoja penkiaaukščiai daugiabučiai namai, vienbučiai gyvenamieji namai planuojamoje teritorijoje yra tik pavieniai.

Pagal Kauno apskrities teritorijos bendrąjį planą (ekologinės pusiausvyros užtikrinimo brėžinyje) Rukla patenka į vidinio stabilizavimo arealų teritoriją. *Palei Neries upę yra nacionalinės svarbos migracijos koridorius. Vidinio stabilizavimo arealai – regioninės svarbos.*

Gamta – natūralus, materialus pasaulis, apimantis įvairių formų energiją. Gamta tai visa, kas egzistuoja – biotinė (gyvoji) ir abiotinė aplinka – biologiniai organizmai, jų elgesys, ypatybės bei juos supanti aplinka.

Gyvosios ir negyvosios gamtos sąvokos dažniausiai naudojamos, kalbant apie gamtinius išteklius - gamtos elementus, kuriuos žmogus naudoja arba gali naudoti savo poreikiams. Atliekant miestelio gamtinės aplinkos esamos būklės analizę ir siekiant sistemingai apžvelgti gamtos komponentus, buvo naudoti eksploatuojamiesiems gamtos ištekliams įvardinti taikomi gyvosios (augalija, gyvūnija) ir negyvosios (dirvodarinės uolienos, dirvožemiai, vandens atsargos) gamtos terminai.

Jonavos rajono miškingumas apie 40 %. Dauguma miškų susitelkę rajono pietrytinėje dalyje. Čia plyti kone visi didžiausi miškai – Gaižiūnų, Užsalių, Bešių, Barsukynės, Milagainių. Vyrauja nederlinguose smėlynuose ir žvyrynuose augantys pušynai. Yra nemažai ir mišrių miškų, kurie auga derlingesnėse augimvietėse. Pamiškėse ir tarpumiškėse išliko natūralių ir pusiau natūralių gamtinių buveinių. 0,8 % rajono teritorijos užima pelkės. Tačiau jų dauguma paverstos durpynais. Didesnių pelkių fragmentų išliko Rūklos poligone ir Gaižiūnų miške.

Pietrytinėje rajono dalyje nemažai didelių karinės paskirties žemės plotų. Specifinis ir unikalus Jonavos rajono bruožas – mišku neapaugę, daugiausia dėl karinės veiklos susidarę smėlynai. Daugiausia jų Rūklos poligone, mažiau palei Gaižiūnų, Rizgonių geležinkelius. Dalis tokių smėlynų užauga žoline augalija, krūmais ir medžiais. Taip prarandama specifinė smėlynų fauna. Rūklos poligonų smėlynuose rasta labai reta Lietuvoje smėlinė auslinda. Rūklos poligone ir aplinkinėse teritorijose *peri gervės, teterviniai, dirvoniniai kalviukai, kukučiai, veisiasi česnakės.*

Didele biologine įvairove, retų ir saugomų gyvūnų bei augalų rūšių gausa pasižymi daugelis rajono miškų. Mozaikiškose, nuo sausų, nederlingų kimininių pušynų iki drėgnų derlingų uosynų ir ažuolynų besikaitaliojančiose miškų bendrijose tarpsta nemažai retųjų augalų: *vėjalandės šilagėlės, daugiametės blizgės, paprastieji kardeliai, totorinės maludės, miškinės varnalėšos, lininės žarotūnės, mažosios šimtūnės, žalsvažiedės blandys, tuščiaviduriai rūteniai.* Kai kuriuose Jonavos rajono miškuose aptinkami lututės, tripirščiai geniai, pilkosios meletos, uldukai, Neries pakrantėse gyvena *žalvarniai.*

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, miškų teritorijos brėžinyje, Rūklos miestelio teritorija patenka į vidurio Aukštaitijos – šiaurės vakarų Dzūkijos našių mišrių spygliuočių – lapuočių miškų zoną, vidurio Aukštaitijos našių mišrių spygliuočių – lapuočių miškų pozonį. Vidutinis bendrojo miško naudojimo intensyvumas m³/ha likvidinės medienos per metus - 4.51-5.25. Valstybinės reikšmės miškai nuo 45-55 % ploto.

Pagal Kauno apskrities teritorijos bendrąjį planą miškų ūkio teritorijų vystymo brėžinyje pagrindinės miško žemės naudojimo ir tvarkymo kryptys Rūklos miestelio teritorijoje –

ekstensyvos miškų ūkio plėtros (gamtinio karkaso teritorijose) kryptis. Ruklos miestelio teritorija, apie 36 ha ploto, užimta miškais: III grupės Apsauginiai miškai (apie 29 ha); IV grupės Ūkiniai miškai (apie 6 ha); IIA grupės Ekosistemų apsaugos miškai (apie 1 ha).

Pagrindiniai veiksniai, kurie neigiamai veikia gyvūnijos įvairovę ir gausumą – miškų ūkinis naudojimas, pelkių eksploatavimas ir durpių gavyba, vandens telkinių eksploatacija, žemdirbystės vystymas, rekreacija, urbanizacijos plėtra, privatūs ūkiniai interesai ir įvairi aplinkos tarša. Prie urbanizuotos aplinkos sugeba prisitaikyti tik kai kurios gyvūnų rūšys, todėl miestų gyvūnija yra skurdi. Tačiau ir jai reikalinga nors minimali gamtinė aplinka. Jei miestuose bus mėginama išsaugoti gamtos intarpus – gyvūnijos įvairovė, kad ir nelabai marga, gali išlikti.

Negyvajai gamtai priskiriama saulės ir žemės gelmių šilumos energija, *vanduo, oras, dirvožemis, naudingos iškasenos*. Plataus masto gamtinės energijos išteklių panaudojimas kol kas yra tik progresyvi ateitis, todėl vieni svarbiausių žmoniems ir nagrinėtini kaip miestelio negyvosios gamtos elementai, kuriuos gali paveikti bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas, yra dirvožemis ir vanduo. Ruklos miestelyje nėra naudingųjų iškasenų.

Pagal dirvožemių litologiją ir dirvodaros derinių ypatybes Lietuva įeina į Pabaltijo dirvožeminių provinciją.

Dirvožemio būklė labai svarbi krašto gamtinei aplinkai. Nuo jos priklauso dauguma ekologinių sistemų, vandenų sektoriaus kokybė. Į dirvožemį patekę teršalai, atmosferos kritulių veikiami, upėmis, upeliais, grioviais ir drenažo sistemomis gali nukeliauti labai toli ir užteršti didelius paviršinio vandens baseinus, o kartais ir gilesnius vandeningo grunto sluoksnius ar net požeminius vandenis, taip padarydami didelę žalą gamtai, žmonių sveikatai ir gyvenimo kokybei. Dirvožemį dažniausiai teršia netinkamai saugomos įvairios ūkinės veiklos ir buitinės atliekos, naftos produktai bei kiti nuodingi reagentai.

Pagal Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą, agrarinių teritorijų brėžinį – Ruklos miestelio teritorija patenka į Aukštaitijos ir Dzūkijos plynaukščių agrarinių teritorijų potencialo zoną. Šios teritorijos panaudojimas žemės ūkiui – didelis, nelabai jautrūs dirvožemiai intensyviai žemės dirbimui. Žemės ūkio naudmenų našumas: vidutiniškai našios žemės. Sąlygos perspektyvioms žemės ūkio struktūroms formuoti: galimybė derinti įvairaus dydžio ir tipų ūkius. Priemonės žemės naudojimui reguliuoti: išsaugoma ir gerinama ariamoji žemės bei nusausintos pievos ir gamyklos. Šioje teritorijoje rekomenduojamos gamybos specializacijos kryptys: pagrindinės – kitų javų auginimas, pieno krypties galvijininkystė; pagalbinės – žolinių pašarų auginimas ir kviečių auginimas.

Pagal Kauno apskrities teritorijos bendrąjį planą, Žemės ūkio teritorijų vystymo brėžinyje, Ruklos miestelio teritorijoje vyrauja tausojantis ekologinis ūkininkavimas. Rekomenduojamos ūkių specializacijos augalininkystėje ir ūkininkystėje - kitų javų auginimas, bulvininkystė, pieninkystė, kiaulininkystė.

Požeminis vanduo skirstomas į tarp sluoksninį, gruntinį ir dirvožemio. Tarp sluoksninis spūdinis vanduo yra pagrindinis miestų ir miestelių gyventojų geriamojo vandens šaltinis.

Lietuvos paviršinių vandenų struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai, o taip pat Kuršių marios. Ruklos miestelis patenka į Neries baseino Neries mažųjų intakų (su Nerimi) pabaseinį. Ruklą supa iš šiaurės Neris upė, iš pietryčių upelis Ruklėlė.

Ruklos miestelyje esantis tvenkinys ir teritorija aplink jį – naudojamas kaip priešgaisrinis vandens telkinys, taip pat jame maudosi miestelio gyventojai, aplink esanti teritorija skirta rekreacijai.

Neries upės kairiajame krante, prie Ruklos taip vadinamų sodų, yra vandens šaltinis. Šaltinis - tvarkingai sutvarkytas. Gyventojai jį naudoja kaip geriamąjį vandenį.

Ruklos miestelio gyventojai ir įmonės aprūpinti viešojo vandens tiekėjo tiekiamu kokybišku geriamuoju vandeniu. Beveik 100 % gyventojų naudojasi šia paslauga. Esama požeminio vandens vandenvietė turi sklypą, adresu Karaliaus Mindaugo g. 1, Rukla. Sklypo plotas yra 8,0 ha. Ankščiau vandenvietėje buvo 15 gręžinių. Šiuo metu 10 gręžinių yra užtamponuoti, o likę 5 atviri. Vandens gavybai naudojami 3 gręžiniai, 2 gręžiniai - rezerviniai. Vandenvietės našumas yra 300 m³/h,

išgaunamo vandens kiekis 170 tūkst. m³ per metus. Vandentiekio tinklų ilgis Ruklos miestelyje yra 6,043 km.

Centralizuotą nuotekų šalinimą ir jų valymą (kaip ir vandens tiekimą) Ruklos miestelyje vykdo UAB „Jonavos vandenys“. Rukloje yra nuotekų valymo įrenginiai, kurie eksploatuojami nuo 1984 m. Jiems suformuotas sklypas, adresu Paupio g. 4. Sklypo plotas yra 2,0 ha. Sanitarinė apsaugos zona nuotekų valymo įrenginiams nenustatyta. Šiuo metu vyksta nuotekų valyklos rekonstrukcija. Ruklos miestelyje yra 9,431 km įvairaus skersmens (100 – 500 mm.) nuotekų tinklų. Lietaus nuotekų tinklų sistema neišvystyta.

Daugiabučių namų gyventojai komunalines atliekas pila į konteinerius, kurie yra išdėstyti kiemų aikštelėse. Atliekos iš daugiabučių namų gyventojų surenkamos kiekvieną savaitės dieną, išskyrus penktadienį ir sekmadienį. Antrines žaliavas tvarko UAB „Dzūtra“. Du kartus per mėnesį specialus transportas surenka popieriaus, plastiko ir stiklo atliekas.

Ruklos miestelyje gamtinės dujos vartotojams tiekia, tinklus eksploatuoja ir įrengimus aptarnauja AB „Lietuvos dujos“. Ruklos miestelyje yra 1200 abonentų.

Ruklos miestelyje centralizuoto šilumos tiekimo tinklus, šilumos punktus ir katilinę eksploatuoja AB „Jonavos šilumos tinklai“. Centralizuotai tiekiamos šilumos pagrindiniai vartotojai yra daugiabučių gyvenamųjų pastatų gyventojai ir visuomeninių pastatų naudotojai. Bendras šilumos tinklų ilgis Ruklos miestelyje yra 2717,80 metrų. Ruklos miestelio katilinė kurenama dujomis.

Rukloje veikia pašto skyrius, interneto prieigos taškas, telekomunikacijų paslaugas teikia platus bendrovių spektras.

Ruklos miestelio teritorijoje radioaktyvaus spinduliavimo pavojų keliančių objektų nėra.

3.1.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Valstybinės vykdoma aplinkos apsaugos politika ir praktika turėtų kontroliuoti, kad visuomeniniai ir privatus interesai būtų nukreipti aplinkos kokybei gerinti. Reikalinga skatinti gamtos išteklių naudotojus ieškoti būdų ir priemonių, kaip išvengti neigiamo poveikio aplinkai. Tokie veiksmai turėtų duoti teigiamą rezultatą. Turėtų padidėti želdynų plotai, biologinė ir kraštovaizdžio įvairovė - tai pagerintų bendrą aplinkos kokybę. Įgyvendinant inžinerinių tinklų renovaciją, keliant komunalinių paslaugų kokybę, turėtų sumažėti vandens telkinių, dirvožemio tarša. Neįgyvendinus bendrojo plano sprendinių, tikėtina, kad aplinkos kokybė keisis nežymiai.

3.2. Socialinė aplinka

3.2.1. Esama būklė ir tendencijos

Ruklos miestelyje užimtumas yra labai žemas. Ruklos miestelyje bedarbių skaičius (Kauno teritorinės darbo biržos Jonavos skyriaus duomenimis) per paskutinius trejus metus svyravo nežymiai, tačiau bedarbystės procentas yra labai didelis.

Statistikos duomenys rodo, kad nagrinėjamoje teritorijoje yra didelis nedarbo lygis, todėl apibendrinus galima teigti, kad gyventojų ekonominis savarankiškumas ir aktyvumas yra silpnas, didelė priklausomybė nuo pensijų, pašalpų ir šeimų, kitų asmenų išlaikymo. Tai atspindi dabartinę bendrą šalies ekonominę būklę, nes įvertinant gyventojų nuomonės tyrimą, vienas iš svarbiausių uždavinių yra naujų darbo vietų kūrimas.

Socialinės paslaugos svarbios tokioms žmonių grupėms: seni žmonės, žmonės su negalia, probleminės šeimos, asmenys, grįžę iš įkalinimo vietų, piktnaudžiaujantys alkoholiu, benamiai, narkomanai ir kitos socialinės rizikos grupės. Ruklos miestelyje, kaip ir visoje Lietuvoje, pagrindinės socialinių paslaugų vartotojų grupės yra senatvės ir invalidumo pensininkai, likę be tėvų globos vaikai, socialinės rizikos vaikai, vaikai iš socialinės rizikos šeimų, vaikai su negalia, socialinės rizikos šeimos ir šeimos, kurias planuojama įtraukti į socialinės rizikos šeimų apskaitą ir bedarbiai.

Ruklos miestelyje yra įsikūrusios trys socialines paslaugas teikiančios organizacijos:

- Caritas
- Karių krikščioniškieji gerovės namai
- Pabėgėlių priėmimo centras

Ruklos parapijos Caritas kiekvieną dieną (išskyrus šeštadienį ir sekmadienį) maitina vaikus iš asocialių šeimų. Jie čia ne tik valgo, bet ir ruošia pamokas, linksmynasi, žiūri televizorių.

Karių gerovės namų misija - padėti kariui įveikti tarnybos sunkumus, pailsėti, atsigauti ir dvasiškai ir fiziškai, skirti dėmesį karių šeimoms, atskleisti kariui tas vertybes, kurių apgynimui jam ir yra patikėtas ginklas.

Pabėgėlių priėmimo centro steigėjas – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Dabartinę Pabėgėlių priėmimo centro struktūrą sudaro 5 skyriai. Centro struktūra suformuota pagal deleguotas funkcijas. Išskeltų uždavinių vykdymui Pabėgėlių priėmimo centras turi 29 etatus. Pabėgėlių priėmimo centras veikia nuo 1996 metų. Per šiuos veiklos metus Centre gyveno apie 2000 užsieniečių.

Gyventojų sveikata ir jos išsaugojimo sąlygos lemia ekonominės raidos stabilumą ir visuomenės socialinį saugumą. Visuomenės sveikatos būklė tiesiogiai lemia gyvenimo kokybę, darbo išteklių apimtį ir produktyvumą, todėl gyventojų sveikatos gerinimas ir tinkamos sveikatos priežiūros užtikrinimas yra svarbi regiono ekonominio augimo sąlyga.

Ruklos miestelyje sveikatos priežiūros paslaugas teikia Laumės g. 2 esanti VŠĮ „Ruklos ambulatorija“. Tame pačiame pastate yra įsikūrusi ir UAB „Ruklos vaistinė“. Ruklos miestelyje yra dvi formaliosios ugdymo įstaigos: Ruklos Jono Stanislausko pagrindinė mokykla ir Ruklos vaikų lopšelis – darželis „Pušaitė“. Neformalusis vaikų švietimas vykdomas Ruklos Jono Stanislausko pagrindinėje mokykloje. 2005 m. suteiktas naujas vardas – Ruklos kultūros centras (ankščiau Ruklos kultūros namai). Čia dirba trys specialistės ir aktyviai veikia septyni meno kolektyvai.

Svarbiausias vaidmuo sportininkų rengime tenka Ruklos Jono Stanislausko pagrindinei mokyklai. 2010 m. merginų mažojo futbolo 5x5 varžybose Ruklos Jono Stanislausko pagrindinės mokyklos komanda iškovojo II vietą. Tais pačiais metais dvi mergaičių futbolo komandos Kalėdiniam turnyre užėmė I, II vietas. 2011 m. mokyklos moksleivių merginų futbolo komanda laimėjo I vietą Lietuvos olimpinio festivalio mergaičių futbolo Respublikinėse varžybose.

Ruklos miestelis patenka į regioninį gamtinio ir kultūrinio pobūdžio valstybinio parko žiedą – „Vidurio Lietuvos parkų žiedas“.

Ruklos miestelio prioritetinės rekreacijos plėtros: verslinė rekreacija ir pažintinė rekreacija. Kitos vystytinos rekreacijos rūšys: poilsis gamtoje, sportinė rekreacija ir gydomoji rekreacija.

Rekreacijai Rukloje tinkami, paviršinio vandens telkiniai – Neries upė ir tvenkinys šalia esamos bažnyčios. Neries upės pakrantė ir tvenkinys šalia Ruklos bažnyčios, kaip potencialiai atraktyvūs miestelio gamtiniai objektai, kol kas nėra maksimaliai išnaudojami. Trūksta poilsiaavimui ir maudymuisi skirtų vietų, jos neturi paplūdimio statuso.

Lankytinos Ruklos miestelio vietos – Ruklos pagrindinės mokyklos kraštotyros muziejus, Ruklos piliakalnis.

Ruklos miestelis - specifinėje aplinkoje. Jį supa Ruklos įgulos sklypai. Rukloje yra tik vienas sklypas, kurio žemės naudojimo paskirtis vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybų teritorijos. Vyrauja daugiabučiai gyvenamieji pastatai. Socialinis būstas sudaro 30 % nuo viso esamo gyvenamojo būsto ploto.

3.2.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Tikėtina, kad gerės gyvenamosios aplinkos kokybė. Atsiras poreikis naujai gyvenamajai statybai, plėsis komercinės teritorijos, susidarys palankios sąlygos smulkiojo verslo vystymuisi. Plečiant investicijas, atsiras poreikis siekti geresnio būsto. Kils poreikis kokybiškom socialinėms paslaugoms.

3.3. Ekonominė aplinka

3.3.1. Esama būklė ir tendencijos

Šalies agrarinio naudojimo politikoje Jonavos rajonas ir Ruklos miestas patenka į teritoriją, kur pagal Lietuvos Respublikos bendrąjį planą reikalingas intensyvios miškų ūkio veiklos reguliavimas. Pagal agrarinių teritorijų potencialo zonų kompleksinį teritorijos įvertinimą Ruklos miestas patenka į Aukštaitijos ir Dzūkijos plynaukščių zoną.

Rukloje veikia 7 įmonės. UAB „Edega“ gamina žuvies produktus, medienos gaminiais užsiima UAB „Saugera“. Veikia keturios parduotuvės, yra kavinė, viešbutis. Ruklos miestelyje veikia paštas (Ruklio g. 17-1, Rukla). Miestelyje yra Jonavos rajono PK Ruklos policijos nuovada (viename iš pabėgėlių priėmimo centro pastatų) ir Jonavos priešgaisrinės gelbėjimo tarnyba, Ruklos komanda. Ruklos miestelyje įgyvendinti ir planuojami įgyvendinti projektai, finansuojami iš ES ir kitų fondų. Verslo infrastruktūra yra besivystanti, yra galimybė komercinei veiklai plėtotis.

3.3.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Jeigu nebus įgyvendinami plano koncepciniai sprendiniai, verslo infrastruktūra liks status quo situacijoje. Naudojant Europos sąjungos fondų lėšas, gerės infrastruktūra. Ruklos miestelyje yra daug laisvų, apleistų žemės plotų, kuriuos galima tikslingai panaudoti, gerinant verslo aplinką.

3.4. Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas

3.4.1. Esama būklė ir tendencijos

Ruklos miestas nepatenka į saugomas teritorijas. Artimiausia saugoma Bendrųjų buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST) – Neries upė - ribojasi su planuojama teritorija. Planuojamos teritorijos ribos sutampa su planuojamomis Ruklos miesto administracinėmis ribomis. Šios ribos eina Neries upės pakrante ir nekerta BAST ribų.

Buveinių apsaugai svarbios teritorijos Neries upė bendras plotas 2398,51682 ha, įteisinta LR aplinkos ministro 2009-04-22 įsakymu Nr. D1-210 (Žin., 2009, Nr.51-2039). Įsteigta saugoti: upių sraunumos su kurklių bendrijomis; Baltijos lašiša; Kartuoelė; Paprastasis kirtiklis; Paprastasis kūjagalvis; Pleištinė skėtė; Salatis; Ūdra; Upinė nėgė. Bendrųjų veiklos reglamentai - LRV 2004-03-15 nutarimo Nr. 276 „Dėl Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr.41-1335; 2006, Nr. 44-1606, 1 priedas).

Kita artimiausia saugoma teritorija - Kauno marių regioninis parkas. Atstumas nuo Ruklos iki Kauno marių regioninio parko - apie 38 km.

Kauno marių regioninis parkas įsteigtas Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1992 m. rugsėjo 24 d., siekiant išsaugoti unikalų Kauno marių tvenkinio kraštovaizdžio kompleksą, didžiulį atodangą, užlietas Nemuno intakų žiotis, unikalų Pažaislio vienuolyno architektūrinį kompleksą, Kauno marių gamtinės ekosistemos stabilumą, biotos komponentus, ypač vertingą Gastilionių mišką su miegapelių populiacija bei kultūros paveldo vertybes, jas tvarkyti ir racionaliai naudoti. 1997 m. įkurta Kauno marių regioninio parko direkcija.

Parkas apima dalį Kauno miesto, Kauno ir Kaišiadorių rajonų teritorijų. Kauno marių regioninio parko plotas – 9869 ha. Kauno marių vanduo virš jūros lygio pakilęs 44 metrus, o aukščiausia parko vieta Pastrėvio miške – 93 m virš jūros lygio. Plačiausioje vietoje marios siekia 3,3 km, o siauriausioje – 0,3 km. Giliausia Kauno marių vieta siekia 22 metrus, o bendras pakrančių ilgis (iki Balbieriškio) – 200 km.

Ruklos miesto gamtinio kraštovaizdžio bei ekosistemos stabilumo garantija - pilnavertis esamo gamtinio karkaso išsaugojimas bei stiprinimas, suformuojant atitinkamą reglamentų sistemą. Ruklos miesto teritorija nėra didelė, taigi čia tėra viena iš trijų gamtinio karkaso metafunkcinių dalių. Lietuvos Respublikos teritorijos kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos dalyje

nurodoma, kad Ruklos miestelis pagal sudėtinės gamtinio karkaso dalis patenka į vidinio stabilizavimo arealą.

Gamtinį karkasą sudaro:

- **Geoekologinės takoskyros** – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines geosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
- **Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir ašys** – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms;
- **Migraciniai koridoriai** – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos žemesnėse reljefo vietose esančios teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Ruklos miestelio teritorijoje svarbią vietą užima *Neries upės* ekosistema. *Neries upė* vaidina svarbų vaidmenį ekologinės pusiausvyros bei biologinės įvairovės užtikrinimui. Upių slėniai svarbūs kaip migraciniai koridoriai, o taip pat gamtinio karkaso elementai.

3.4.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Ruklos miestelio bendrojo plano koncepcijos sprendiniai, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio Neries upei, išsaugomas Apsauginis (M3), Ekosistemų apsaugos (M1) ir Ūkinis miškas (M4), kur nėra miško - siūloma vystyti atskiruosius želdynus - rekreacinės paskirties želdynus (E1). Ant Neries upės kranto yra veikiantys Ruklos miestelio nuotekų valymo įrenginiai, kurie šiuo metu rekonstruojami. Išvalytos nuotekos išleidžiamos į Neries upę.

3.5. Kultūros paveldas

3.5.1. Esama būklė ir tendencijos

Kultūros paveldas – karta iš kartos paveldimos, perimamos, sukurtos ir perduodamos kultūros vertybės, svarbios etniniu, istoriniu, estetiniu ar moksliniu požiūriu.

Kultūros paveldo objektai – pavieniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jais priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti.

Kultūros paminklais paskelbiami tik nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektai. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra registruotas tik vienas Ruklos miestelio kultūros paveldo objektas – *Ruklos piliakalnis*.

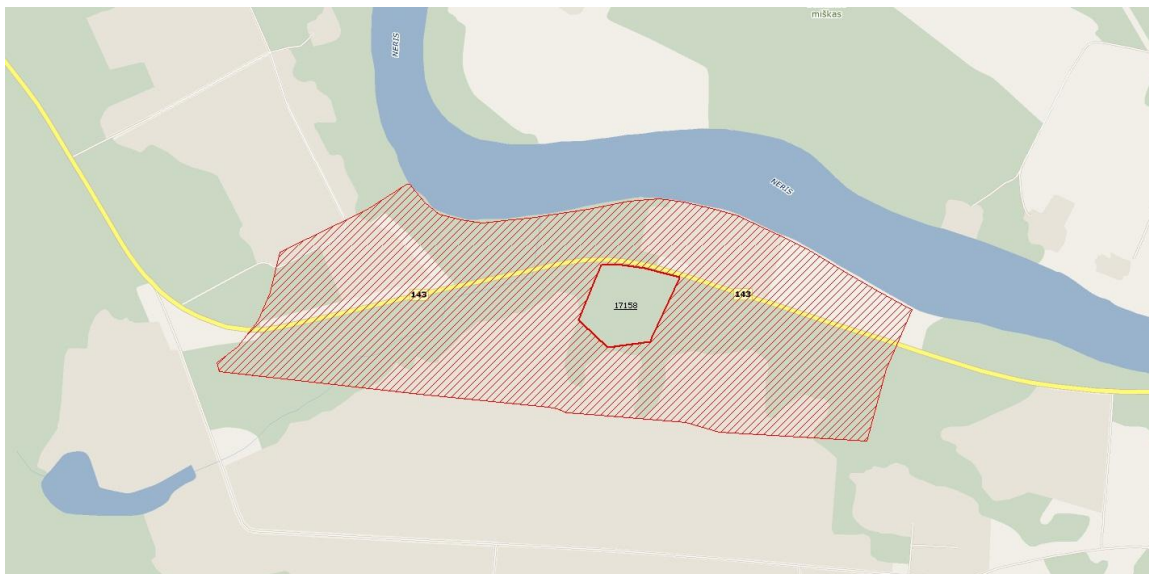
Pagal Kauno apskrities teritorijos bendrąjį planą Kultūros paveldo teritorijų vystymo ir apsaugos brėžinyje dalis Ruklos miestelio teritorijos patenka į vaizdingo kraštovaizdžio arealą, kita dalis (su Ruklos piliakalniu) į *Kultūros vertybių saugojimo arealą*.

Kraštovaizdžio ir kultūros paveldo objektų pastarojo dešimtmečio pokyčiai, sumenkino žymios jų dalies autentiškumą ir kultūrinės vertės raišką. Sparti gyventojų migracija į miestus/užsienį kelia pavojų kaimų gyvybingumui ir kaimiškų vietovių paveldo išlikimui. Kultūros paveldo vertės atskleidimas, jo puoselėjimas ir kūrybingas panaudojimas savivaldybei bei kitoms atsakingoms organizacijoms yra svarbus turizmo plėtros svertas, atspindintis dvasinį bei kultūrinį rajono gyvenimą. Integravimas į Europos kultūrinio paveldo informacinius srautus skatintų kultūrinį turizmą, kurio vienas tikslų - neleisti laikui ištrinti istorinės - kultūrinės reikšmės bei naudoti ir tvarkyti kultūrinį paveldą, darantį Ruklos miestelį unikaliu.

Valstybės plėtros strategijoje turizmas ir rekreacija nurodoma prioritetine gamtos ir kultūros paveldo saugojimo kryptimi plėtojant Lietuvos regionus ir didinant jų konkurencingumą. Nors didžiausią žalą nekilnojamajam kultūros paveldui padarė sovietinio laikotarpio kolūkinių gyvenviečių ir agrarinių kompleksų kūrimas, istorinio kraštovaizdžio naikinimas, tradicinio kraštovaizdžio nykimas tebevyksta iki šiol. Ruklos miestelio teritorijoje yra tik vienas kultūros paveldo objektas – *Ruklos piliakalnis*.

3.5.1.1. lentelė. Ruklos piliakalnis

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Aprašymas
17158	Ruklos piliakalnis	Jonavos r. sav., Ruklos mstl.	Vertingosios savybės (vertybės sudėtis, apimtis, vertingos dalys ir elementai): Piliakalnis (Koplyčkalnis) įrengtas Neries slėnio ir bevardžio upelio suformuotame aukštumos kyšulyje. Aikštelė trikampė, pailga ŠR-PV kryptimi, 8 m ilgio, 6 m pločio PV pakraštyje. Čia iš priemolio supiltas 2 m aukščio, 13 m pločio, 5 m pločio viršuje pylimas, už kurio iškastas 10 m pločio, 1 m gylio griovys. Šlaitai statūs, 15 m aukščio. Piliakalnį labai sužalojo tarybiniai kareiviai, aikštelės centre iškasę didžiulę duobę, o į pylimą įkasę sandėliuką. Archeologinių tyrimų metu jo vieta užpilta, pats piliakalnis intensyviai tvarkomas: sandėliukas demontuotas, duobės užpildytos, P šlaite ėjusio kelio vietoje įrengti laiptai, aikštelėje pastatyti suoliukai, nukirsta dauguma medžių; nugriauta dalis garažų priešais piliakalnį. 1997 m. G. Zabiela ištyrė piliakalnio liekanas: visą aikštelę, padarė pylimo pjūvį. Nustatyta, kad pylimas piltas per vieną kartą, ant jo XIV a. stovėjęs stulpinės konstrukcijos pastatas - greičiausiai apžvalgos bokštas, kurio pamatas ir buvo minėtas pylimas (rasta 23 cm skersmens, 2,3 m gylio stulpavietė). Amžius: Piliakalnis datuojamas XIV a.



3.5.1.1. pav. Ruklos piliakalnio teritorija. (informacijos šaltinis: Kultūros paveldo departamentas (<http://kvr.kpd.lt/heritage/>))

Ruklos Piliakalnis yra prie pat kelio Jonava-Žasliai, Ruklos miestelio teritorijoje. Piliakalnio teritorija 0,27 ha. Reguluojamo užstatymo zona 31,9 ha. 1997 m. Ruklos piliakalnis ištirtas Mokslų Akademijos Istorijos Instituto archeologijos skyriaus vedėjo Gintauto Zabelos. Ištirtas bendras 74 kv. m. plotas, nustatyti pagrindiniai piliakalnio raidos etapai, jo paskirtis. Moksliniu atžvilgiu Ruklos piliakalnis ištirtas pilnai. Po tyrinėjimų piliakalnis buvo sutvarkytas: pašalintos šiukšlės, užlyginta duobė aikštelėje, nuo viršutinės piliakalnio dalies nukirsti krūmai, į duobę pylime sukastos anksčiau išmestos žemės, sutvirtinta erozinė išgriova, piliakalnio šiaurės rytiniame šlaite įrengti laiptai. Atsižvelgiant į tyrinėjimų rezultatus pasiūlytos tolesnės Ruklos piliakalnio apsaugos bei tvarkymo priemonės. Šiuo metu piliakalnis sutvarkytas ir pritaikytas turistiniam lankymui. Ruklos piliakalnis – signalinis piliakalnis.

3.5.2. Aplinkos pokyčiai neįgyvendinant plano koncepcinių sprendinių

Ruklos miestelio bendrojo plano koncepcijos sprendiniai, tikėtina, nedarys neigiamo poveikio kultūros paveldui. Siūlomi koncepciniai sprendiniai nukreipti kultūros paveldo išsaugojimui, lankytojų prieinamumui.

4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APRAŠYMAS

Planuojama teritorija apima apie 100 ha plotą. Planuojama teritorija *nepatenka* į saugomas teritorijas, tačiau šiaurėje ribojasi su Buveinių apsaugai svarbia (BAST) teritorija *Neries upė*. Ruklos miestelio teritorijos bendrasis planas daugiau ar mažiau paveiks visą dabartinę miestelio teritoriją bei jos apylinkes. Bendrojo plano poveikis bus nevienodas skirtingoms miestelio dalims: naujos plėtros, esamoms užstatytoms, žaliosioms, žmonių poilsiui ir gamtos elementų apsaugai skirtoms zonoms. Bendrasis planas keis miestelio žemės naudojimo struktūrą, įtakos ekonomiką ir socialinį miestelio veidą, veiks gamtinę aplinką. Išsiaiškinti reikšmingiausiai paveiktas miestelio teritorijas, galima tik jas išnagrinėjus įvairiais aspektais. Vertinimo lenlelėje nagrinėjamos tik reikšmingos teigiamos arba neigiamos Ruklos miestelio bendrojo plano strateginių sprendinių pasekmės aplinkai. Reikšmingumas nustatytas vadovaujantis Teritorijų planavimo dokumentų sprendinių poveikio vertinimo tvarkos aprašu (Valstybės žinios, 2004, Nr. 113-4228) bei ekspertų vertinimu.

Vertinimas atliekamas suskirsčius strateginius Ruklos miestelio bendrojo plano sprendinius į temas:

Visuomenė ir jos sveikata

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
<i>Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas</i>	Numatomos atsvaros zonos, kuriose siūlomas tik tausojantis žemės naudojimas. Sustiprinama saugomų teritorijų, gamtinio karkaso, kaip atsvaros urbanizacijai, funkcija. Strateginių sprendinių poveikis visuomenės sveikatai — <i>netiesioginis teigiamas</i> .
<i>Mišakai</i>	Miškingumas išsaugomas, atskirųjų želdynų teritorijų plėtra, sutvarkytos Neries upės prieigos, tikėtina, darys netiesioginį <i>teigiamą</i> poveikis visuomenės sveikatai.
<i>Upių slėniai</i>	Neries upės, Ruklio upelio slėniuose numatytos rekreacinės teritorijos, atskirųjų želdynų plotai ar kitos, tausojančio pobūdžio, teritorijos. Išsaugomi miško plotai. Poveikis visuomenės sveikatai – <i>netiesioginis teigiamas</i> .
<i>Gyvenamosios teritorijos</i>	Plėtojamos esamos užstatytos teritorijos. Naujos plėtros teritorijos numatytos rytinėje miestelio teritorijos dalyje. Poveikis visuomenės sveikatai gali būti nežymus, kuris vėliaus taps <i>teigiamu</i> .
<i>Socialinis kultūrinis aptarnavimas</i>	Numatytose plėtros teritorijose gerės socialinis ir kultūrinis aptarnavimas – poveikis visuomenės sveikatai bus <i>teigiamas</i> .
<i>Susisiekimo sistema</i>	Gatvių tinklo struktūra papildoma naujomis gatvėmis, užbaigiamos esamos gatvės, formuojamas vientisas ir kokybiškai veikiantis gatvių tinklas, gerinama jų techninė būklė. Bendrojo plano koncepcijoje numatoma kurti žiedinę dviračių takų sistemą, taip pat įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus, atsižvelgiant į pagrindinius gyventojų judėjimo srautus – bendras neigiamas poveikis visuomenės sveikatai bus nedidelis, ilgainiui taps <i>teigiamu</i> .
<i>Rekreacija ir poilsis</i>	Rekreacinių teritorijų plėtra darys teigiamą poveikį miestelio gyventojams, atvykstantiems. Ruklos miestelio bendrajame plane planuojamos rekreacinės teritorijos sudarys apie 30 % nuo viso planuojamos teritorijos ploto - tai teigiamas sprendinys, kurio poveikis visuomenės sveikatai bus <i>teigiamas</i> .
<i>Komercija ir paslaugos</i>	Komercinės teritorijos planuojamos Ruklos miestelio centrinėje ir rytinėje dalyje, įvertinus teritorijų patrauklumą investicijoms. Planuojamos komercinės paskirties teritorijos sudarys sąlygas sukurti darbo vietų, padidėjusias pajamas gyventojai galės leisti gyvenimo sąlygų pagerinimui, poveikis visuomenės sveikatai - <i>teigiamas</i> .
<i>Gamyba ir sandėliavimas</i>	Numatomos pramonės ir sandėliavimo teritorijos esamose pramonės ir gamybos teritorijose, gali didėti tarša dėl transporto. Bendras neigiamas poveikis visuomenės sveikatai <i>nedidelis</i> .

Gyvūnija, augalija ir biologinė įvairovė

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
--------------------------	--------------------------------------

<i>Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas</i>	Saugomose teritorijose, išlaikant jų ekokompensacinį potencialą, veikla vykdoma vadovaujantis šiose teritorijose galiojančiais reglamentais. Ruklos miestelio planuojama teritorija ribojasi su Neries upe (BAST). Miestelio teritorijos dalyje, esančioje arčiausiai saugomos teritorijos, yra išsaugomas apsauginis miškas, numatyti miestelio žalieji plotai - rekreaciniai želdynai. Poveikis biologinei įvairovei yra <i>neutralus</i> .
<i>Miškai</i>	Esamo miškingumo išsaugojimas bei atskirųjų želdynų ir žaliųjų jungčių stiprinimas – darys <i>teigiamą</i> poveikį gyvūnijai, biologinei įvairovei.
<i>Upių slėniai</i>	Neries upės, Ruklio upelio pakrantės, kaip ir viso miestelio pakraščiai, nėra tankiai urbanizuotos ir neplanuojama urbanizuoti. Numatoma didinti Neries upės, upelių apsaugines funkcijas, tai turės žymų <i>teigiamą</i> poveikį biologinei įvairovei, gyvūnijai ir augalijai.
<i>Gyvenamosios teritorijos</i>	Statybos esamose užstatytose teritorijose poveikio biologinei įvairovei neturės, tačiau nedilė plėtra, iki šiol neužstatytose teritorijose, neigiamai veiks esmas gamtines buveines, tačiau priklausomai nuo užstatomų teritorijų pobūdžio, statybos tipo, biologinė įvairovė gali būti ir padidinta, tikėtinas <i>neutralus</i> poveikis.
<i>Socialinis kultūrinis aptarnavimas</i>	Sprendiniai <i>reikšmingo</i> poveikio augalijai ir gyvūnijai neturės.
<i>Susisiekimo sistema</i>	Susisiekimo sistemos vystymas esamose teritorijose <i>reikšmingo</i> poveikio augalijai ir gyvūnijai neturės.
<i>Rekreacija ir poilsis</i>	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas gali daryti neigiamą poveikį biologinei įvairovei, tačiau rekreacinių teritorijų tvarkymas ir tikslingas pritaikymas poilsiui – gali daryti tik <i>teigiamą</i> poveikį biologinei įvairovei, augalijai ir gyvūnijai.
<i>Komercija ir paslaugos</i>	Komercijos ir paslaugų sektoriaus stiprinimas siūlomas esamose teritorijose, todėl <i>reikšmingo</i> poveikio bioįvairovei, gyvūnijai ir augalijai neturės.
<i>Gamyba ir sandėliavimas</i>	Gamybos ir sandėliavimo teritorijų kūrimas mažins esamą gamtinį potencialą. Priklausomai nuo plėtros pobūdžio poveikis gali būti <i>daugiau ar mažiau neigiamas arba neutralus</i> .

Dirvožemis, vanduo, oras

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
<i>Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas</i>	Saugomų teritorijų ekologinių funkcijų saugojimas ir stiprinimas darys <i>teigiamą</i> poveikį pagrindiniams fizinės aplinkos komponentams (orui, vandeniui, dirvožemiui).
<i>Miškai</i>	Miško išsaugojimas, atskirųjų želdynų plėtra saugos dirvožemį nuo erozijos, grynins orą - turės <i>teigiamą</i> poveikį dirvožemiui.
<i>Upių slėniai</i>	Neries upės ir upelių saugojimas turės <i>teigiamą</i> poveikį vandens kokybei
<i>Gyvenamosios teritorijos</i>	Gyvenamųjų teritorijų plėtra reikšmingo poveikio dirvožemiui, vandeniui, orui nedarys, tačiau naujų statybų plėtra gali turėti didesnę <i>neigiamą</i> poveikį aplinkos komponentams

<i>Socialinis kultūrinis aptarnavimas</i>	Sprendiniai <i>reikšmingo</i> poveikio dirvožemiui, vandeniui, orui nedarys.
<i>Rekreacija ir poilsis</i>	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas gali daryti neigiamą poveikį paviršinio vandens taršai, tačiau, aplinkosauginių reikalavimų diegimas ir stebėsena, ilgainiui lems <i>neutralų</i> poveikį.
<i>Komercija ir paslaugos</i>	Komercijos ir paslaugų plėtra <i>reikšmingo</i> poveikio aplinkos komponentams nedarys.
<i>Gamyba ir sandėliavimas</i>	Pramonės teritorijų vystymas gali daryti <i>neigiamą</i> poveikį aplinkos komponentams. Šio poveikio reikšmingumas priklausys nuo konkrečių sprendinių.

Kultūros paveldas

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
<i>Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas</i>	Saugomų teritorijų funkcijų palaikymas ir stiprinimas darys <i>teigiamą</i> poveikį kultūros paveldui.
<i>Miškai</i>	Miškingumo palaikymas ir žaliųjų plotų plėtra teigiamo ar neigiamo poveikio kultūros paveldui nedarys, tikėtinas <i>neutralus</i> poveikis.
<i>Upių slėniai</i>	Sprendiniai turės <i>neutralų</i> poveikį kultūros paveldui.
<i>Gyvenamosios teritorijos</i>	Gyvenamųjų teritorijų plėtra darys <i>teigiamą</i> poveikį ir jose esantiems kultūros paveldo objektams.
<i>Socialinis kultūrinis aptarnavimas</i>	Socialinio ir kultūrinio aptarnavimo plėtra padės vykdyti naujas funkcijas paveldo objektams, o tai darys <i>teigiamą</i> poveikį.
<i>Rekreacija ir poilsis</i>	Rekreacinių teritorijų plėtra ir jų naudojimas turės <i>teigiamą</i> poveikį kultūros paveldo objektams.
<i>Komercija ir paslaugos</i>	Komercijos ir paslaugų plėtojimas <i>reikšmingo</i> poveikio kultūros paveldui nedarys.
<i>Gamyba ir sandėliavimas</i>	Gamybos teritorijų renovacija ir nauja plėtra darys <i>neutralų</i> poveikį kultūros paveldui.

Kraštovaizdis ir gamtinis karkasas.

Temos pavadinimas	Plano koncepcijos sprendiniai
<i>Saugomos teritorijos, gamtinis karkasas</i>	Planuojama teritorija ribojasi su Neries upe (BAST). Gamtinio karkaso dalies sprendiniai darys teigiamą įtaką Ruklos miestelio gyventojams. Kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui poveikis tikėtinas <i>teigiamas</i> .
<i>Miškai</i>	Miškingumo išsaugojimas, palaikymas – turės didelę reikšmę, darys <i>teigiamą</i> poveikį kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui.
<i>Upių slėniai</i>	Neries upės ir upelių saugojimas, ekologinių funkcijų stiprinimas turės <i>teigiamą</i> poveikį kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui.

Gyvenamosios teritorijos	Kraštovaizdžio kokybė gerės renovuojant ir saugant miestelio centrinę dalį, poveikis kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui - <i>neutralus</i> .
Socialinis kultūrinis aptarnavimas	Sprendiniai <i>reikšmingo</i> poveikio kraštovaizdžiui ir gamtiniam karkasui nedarys.
Rekreacija ir poilsis	Rekreacinis kraštovaizdžio naudojimas skatins jį labiau vertinti ir saugoti, tai darys <i>teigiamą</i> poveikį.
Komercija ir paslaugos	Sprendiniai <i>reikšmingo</i> poveikio kraštovaizdžiui nedarys.
Gamyba ir sandėliavimas	Esamų gamybos centrų renovacija turės <i>teigiamą</i> poveikį kraštovaizdžiui. Tačiau naujų aktyviųjų zonų kūrimas gali jo kokybę sumažinti, jei sprendiniai konkretnesniame lygyje bus nepakankamai įvertinti.

5. SU BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS

Išskiriamos pagrindinės su Ruklos miestelio bendrojo planu susijusios aplinkos apsaugos problemos: nepakankamas aplinkos apsaugos priemonių taikymas įmonių veikloje, aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimų nesilaikymas; oro, vandens, dirvožemio taršos padidėjimas; pasekmės žmonių sveikatai; pasekmės augalijai, gyvūnijai, klimatui; pasekmės gamtiniam karkasui ir jo atskiriems elementams; pasekmės kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui. Išskiriamos šios pagrindinės aplinkos apsaugos problemų atsiradimo priežastys: gyvenamųjų teritorijų plėtra; pramonės ir komunikacinių teritorijų plėtra; švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų viešąsias paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros plėtra; turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtra.

Ruklos miestelio teritorijos dalį dengia gamtinis karkasas. Rukla patenka į vidinio stabilizavimo arealų teritoriją. Palei Neries upę yra nacionalinės svarbos migracijos koridorius. Vidinio stabilizavimo arealai – regioninės svarbos.

Pagrindinės aplinkosaugos problemos susijusios su Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano gamtinio karkaso dalimi - gamtinio karkaso nuostatų derinimas su kokybine, kiekybine miestelio plėtra.

Ruklos miestelio gamtinio kraštovaizdžio bei ekosistemos stabilumo garantija - pilnavertis esamo gamtinio karkaso išsaugojimas bei stiprinimas, suformuluojant atitinkamą reglamentų sistemą.

6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU PLANU

Atliekant Ruklos miestelio bendrojo plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, išskiriami pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, susiję su Ruklos miestelio bendrojo planu.

Tarptautiniu lygiu:

1992 m. birželio 3-14 d. Rio de Žaneire priimtoje „Darbotvarkė 21: Subalansuotos plėtros veiksmų programa. Rio deklaracija: apie aplinką ir plėtrą“, išskiriami šie pagrindiniai principai:

- plėtra turi atitikti dabarties ir ateities kartų raidos ir aplinkos poreikius;
- siekiant subalansuotos plėtros, aplinkos apsauga negali būti atsieta nuo bendrojo raidos proceso;
- valstybės privalo neskutinti ar sulaikyti bet kokios veiklos ar medžiagų, sukeliančių pavojų aplinkai ar žmonių sveikatai perkėlimą į kitas valstybes;
- poveikio aplinkai vertinimas, kaip valstybinė priemonė, turi būti panaudojama įvertinti numatomai veiklai, jeigu ji galėtų turėti žalingo poveikio aplinkai ir yra kompetentingos šalies valdžios sprendimo objektas.

Europos Bendrijos lygiu:

Europos bendrijos aplinkosauginių veiksmų programoje „Aplinka 2010: Mūsų ateitis, mūsų pasirinkimas“ išskiriami tikslai:

- kova su klimato kaita ir visuotiniu atšilimu;
- natūralių buveinių ir laukinės gamtos išsaugojimas;
- aplinkos ir sveikatos klausimų sprendimas;
- gamtos išteklių ir atliekų valdymas.

Nacionaliniu lygiu: Nacionalinėje Lisabonos strategijos įgyvendinimo programoje (Žin., 2005, Nr. 139-5019):

- skatinti tvarų išteklių naudojimą ir stiprinti aplinkos apsaugos ir augimo sąveiką;
- suderinti aplinkos apsaugos ir ekonominio bei socialinio vystymosi interesus, užtikrinti švarią ir sveiką aplinką, efektyvų gamtos išteklių naudojimą, ekonominę visuomenės gerovę ir stiprias socialines garantijas;
- plačiai diegti ir ekonomiškai skatinti švarius, moderniomis technologijomis pagrįstus gamybos būdus;
- skatinti energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo didinimą;
- išsaugoti šalies kraštovaizdį ir biologinę įvairovę, skatinti atkurti pažeistus gamtos elementus, užtikrinti racionalų šalies kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės naudojimą.

Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje (Žin., 2003, Nr. 89-4029):

- pramonės vystymąsi grįsti naujausių, mažesnį neigiamą poveikį aplinkai darančių technologijų diegimu, didinti ne tik ekonominį, bet ir ekologinį įmonių efektyvumą, taupiau naudoti išteklius ir mažinti neigiamą poveikį aplinkai;
- didinti gamybos ekonominį ir ekologinį efektyvumą, pasiekti, kad BVP vienetui pagaminti pramonei energijos ir vandens reikėtų beveik perpus mažiau, pasiekti pagal šiuos rodiklius esamą ES valstybių vidurkį;
- plėtoti mokslinius tyrimus ir konsultacinę veiklą, skatinančius kurti ir diegti naujas, mažesnį neigiamą poveikį aplinkai darančias gamybos technologijas, jas tobulinti, taupiau naudoti energiją ir kitus gamtos išteklius;
- ekonomiškai skatinti žiniomis ir aukštosiomis technologijomis pagrįstas pramonės šakas, turinčias mažesnį neigiamą poveikį aplinkai; aplinką mažinančių priemonių diegimas gali būti skatinamas ir vietinės valdžios per įvairias mokesťines lengvatas;
- didinti vietinių atsikuriančiųjų išteklių ir antrinių žaliavų perdirbimą, plėsti poveikį aplinkai mažinančios technikos, įrenginių ir daugkartinio naudojimo pakuočių gamybą, plačiau diegti švaresnės gamybos metodus;
- kurti šiuolaikišką būsto infrastruktūrą, geras, higieniškas buitines sąlygas, didinti būsto energetinį efektyvumą, užtikrinti šiuolaikiškas, geros kokybės visiems prieinamas viešąsias paslaugas, mažinti neigiamą būsto poveikį aplinkai;
- plėtoti turizmą ir rekreaciją, drauge užtikrinti gamtinių ir kultūrinių Lietuvos regionų savitumo išsaugojimą, kuo mažesnį neigiamą poveikį aplinkai, teigiamus ekonominius ir socialinius pokyčius kaimiškose teritorijose, sudaryti sąlygas kuo geriau pažinti kraštą, formuoti teigiamą jo įvaizdį;
- tobulinti teisės aktus, užtikrinančius tinkamą rekreacijos ir turizmo verslui plėtoti aplinką, užtikrinti, kad šis verslas būtų plėtojamas atsižvelgiant į teritorijų talpumą ir nekenktų aplinkai;
- vykdyti visuomenės aplinkosauginį švietimą;
- ugdyti išsilavinusius, savarankiškus, aktyvius ir atsakingus visuomenės narius, plėtoti intelektualinį visuomenės potencialą, kad žinios ir mokslas užtikrintų darnų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos siekių įgyvendinimą.

Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikėje strategijoje (Žin., 2002, Nr. 60-2424):

- orientuotis į mažą atliekų, mažiau teršiančią gamybą, gamtos ir energijos išteklių taupymą bei ekologiškai švarios produkcijos gamybą, skatinti daugkartinės taros ir daugkartinį medžiagų gamybą bei naudojimą, antrinių žaliavų perdirbimą bei atliekų (ypač pavojingų) saugų tvarkymą, aplinkosaugos technikos gamybą;
- statybų sektoriuje taikyti energiška veiksmingą ir mažiausiai gamtą teršiančias technologijas. Skatinti panaudoti įvairių pramonės šakų gamybos proceso atliekas statybai; organizuoti statybos praktinę veiklą taip, kad per visą statinio gyvavimo laikotarpį būtų maksimaliai sumažintas neigiamas poveikis aplinkai ir minimaliai suvartojama energijos išteklių.

Svarbiausi Europos Sąjungos tikslai aplinkos apsaugos srityje yra gerinti aplinkos kokybę, saugoti visuomenės sveikatą, racionaliai naudoti gamtos išteklius, saugoti biologinę įvairovę, kuriant Natura 2000 ekologinį tinklą. Svarbia laikoma ir klimato kaitos problema. Ruklos miestelio bendrajame plane būtina įgyvendinti Europos kraštovaizdžio konvencijos nuostatas bei vyriausybės patvirtintas kraštovaizdžio politikos kryptis: gamtinio kraštovaizdžio bei rekreacinių išteklių išsaugojimas, kraštovaizdžio ekologinio stabilumo užtikrinimas, jo optimalus tvarkymas, istoriškai susiklosčiusio kraštovaizdžio erdvių struktūrų išsaugojimas. Turi būti įgyvendinti veiksniai, liečiantys paviršinio vandens apsaugą, teršalų kontrolės priemonės. Gamtos ir kultūros paveldo srityje - reikalinga įgyvendinti tikslus, nustatytus Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (suteikti paveldui tinkamą vietą visuomenės gyvenime, plėtoti paveldo mokslinius tyrimus, imtis tinkamų administracinių ir finansinių priemonių paveldo išsaugojimui).

Lietuvos Respublikos bendrajame plane numatytos valstybės aplinkos apsaugos priemonės atitinkamu lygiu turi būti įgyvendinamos ir miestelio teritorijos bendrajame plane, pirmiausiai saugant gamtos išteklius, kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę, optimizuojant žemės naudojimą pagal teritorijos gamtinius ir geografinius ypatumus. Taip pat LR Bendrajame plane numatyta urbanizuotų teritorijų plėtros srityje užstatomus plotus planuoti ten, kur jie turės mažiausią neigiamą įtaką aplinkai ir kraštovaizdžiui bei nesumažins derlingų žemės ūkio naudmenų ploto. Rekreacinių teritorijų plėtros srityje nustatyta sudaryti palankias sąlygas rekreacinį potencialą turinčiose teritorijose plėsti turizmo ir paslaugų verslą, kurti reikiamą infrastruktūrą.

7. PLANO PASEKMIŲ APLINKAI REIKŠMINGUMAS IR ĮVERTINIMAS

Strateginiame pasekmių aplinkai vertinime yra nagrinėjami aplinkos komponentai, kuriems gali turėti neigiamos įtakos Ruklos miestelio bendrojo plano sprendiniai:

- teritorijos vystymo darnai;
- ekonominei aplinkai;
- socialinei aplinkai;
- gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui.

Konkretizuojant koncepciją, bus rengiami bendrojo plano sprendiniai, numatantys žemės naudojimo ir teritorijų tvarkymo reglamentus. Sprendiniai bus įgyvendinami rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Bendrojo plano sprendinių teigiamos pasekmės laukiamos įvairiose srityse: statybų, rekreacijos ir turizmo infrastruktūros plėtroje, miškų ūkyje, saugomų teritorijų išsaugojimo srityje.

Teritorijos vystymo darnai sprendiniai leis racionaliau naudoti žemę, atsižvelgiant į dirvožemių savybes, kitas gamtines sąlygas bei statybų plėtros perspektyvas, sudaryti sąlygas gyvenamųjų namų ir rekreacinės paskirties statinių planingam išdėstymui; sudaryti sąlygas valstybės ir ES fondų priemones, skatinančias žemės ūkio ir kaimo plėtrą, derinti su aktualiu teritorijų tvarkymo klausimų sprendimu.

Ekonominei aplinkai sprendiniai leis parengti tinkamą infrastruktūrą statybų teritorijų plėtrai, sutvarkyti gatvių tinklą.

Socialinei aplinkai - Ruklos miestelio plėtra sudarys palankias sąlygas geresniam gyventojų aptarnavimui, pagerės gyventojų užimtumas.

Gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui - kraštovaizdžio elementų suderinimas ir jų apsauginių bei ūkinių funkcijų nustatymas bus pasiektas parengus atskirų teritorijų specialiuosius planavimo dokumentus.

Siuloma koncepcija yra nukreipta į gamtinės aplinkos buklės gerinimą, laikantis visų teisės aktų, reglamentuojančių įvairią ūkinę veiklą, reikalavimų. Todėl neigiamų pasekmių aplinkai tik dėl būsimų bendrojo plano sprendinių nenumatoma.

Ruklos miestelio bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo pasekmės nustatomos sprendinių pasekmių lentelės pagalba. Sprendinių pasekmių vertinimas atliktas poveikiui biologinei įvairovei, gamtiniam karkasui ir kraštovaizdžiui, kultūros paveldui, visuomenei ir sveikatingumui, vandeniui ir dirvožemiui, orui, klimatui, materialiam turtui taip pat paminėtų veiksnių sąveikai įvertinti.

Poveikis kitiems aplinkos komponentams yra nepastebimas arba nustatomas detalesnėse planavimo stadijose.

Sprendinių reikšmingumas vertinamas naudojant šį žymėjimą reikšmingumui nustatyti:

- + tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės.
- tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės.
- +/- tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės.
- 0 nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų reikšmingų pasekmių.
- ? nepakanka informacijos.

Eil.Nr	Komponento pavadinimas	Biologinė įvairovė ir ekotinklas	Gamtinis karkasas ir kraštovaizdis	Kultūros paveldas	Visuomenė ir sveikatingumas	Vanduo ir dirvožemis	Oras	Klimatas	Materialinis turtas
1.	Saugomos teritorijos	+	+	0	+	+	+	0	0
2.	Gamtinis karkasas	+	+	+	+	+	+	0	0
3.	Urbanistinis karkasas	+	+	0	+	0	0	0	+
4.	Funkcinis karkasas	+	+	+	+	+	0	0	+
5.	Susisiekimo tinklas	0	+	+	+	0	0	0	+
6.	Inžinerinė infrastruktūra	0	0	0	+	+	+	0	+
7.	Administracinis karkasas	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Apibendrintas poveikis	+	+	+	+	+	+	0	+

8. PRIEMONĖS BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Teritorijos vystymo alternatyvos įgyvendinimas yra susijęs su tam tikromis teigiamomis ir neigiamomis pasekmėmis aplinkai, todėl svarbu numatyti priemonės plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti ar kompensuoti.

Bendruoju planu siekiama, kad Ruklos miestelis taptų patrauklesniu gyventi, dirbti, investuoti – reikalinga sukurti darnią socialinę aplinką, t.y. palankias materialines, dvasines ir kultūrines gyvenimo sąlygas.

Įvertinus galimą reikšmingą Ruklos miestelio bendrojo plano sprendinių poveikį atskiriems aplinkos komponentams, matyti, kad, įgyvendinus sprendinius, aplinka bus veikiama daugiau teigiamai, negu neigiamai, tačiau, siekiant išvengti galimų neigiamų bendrojo plano sprendinių pasekmių aplinkai, reikalinga:

- vadovaujantis darnios plėtros principais, reguliuoti vystomą teritorijų plėtrą;
- išduodant planavimo sąlygas, specialiųjų planų ir detaliųjų planų rengimui, laikytis bendrojo plano sprendinių;
- didelį dėmesį skirti gamtinės aplinkos vystymui;
- vykdyti aplinkos elementų (aplinkos oro, paviršinio ir požeminio vandens, dirvožemio) monitoringą;
- laikytis saugomų teritorijų, gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos;
- skatinti rajono savivaldybės gyventojų ekologinį švietimą ir didinti ekologinį sąmoningumą.

Supažindinti institucijas ir suinteresuotą visuomenę su bendrojo plano sprendiniais.

Galimų neigiamų bendrojo plano sprendinių pasekmių aplinkai tikimybė sumažėtų, jei rengiami planai, strategijos ir programos neprieštarautų teritorijų tvarkymo principams:

- partnerystės (lygių galimybių principas, kuriuo vadovaujasi, siekiant mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp kaimo ir miesto);
- atsakomybės (principas, kuriuo vadovaujasi, siekiant mažinti pagrindinių ūkio (paslaugų, turizmo, pramonės, energetikos, būsto) šakų poveikį aplinkai);
- ekologinio efektyvumo (dematerializacijos) (principas, kuriuo vadovaujasi, siekiant efektyviau naudoti gamtos išteklius ir tvarkyti atliekas. Gamyba ir paslaugos turi augti daug greičiau, nei naudojami gamtos ištekliai, tai yra tam pačiam kiekiui gaminių pagaminti ir paslaugų suteikti turi būti sunaudojama vis mažiau energijos ir kitų gamtos išteklių);
- lankstumo (principas, kuriuo vadovaujantis plėtros prioritetai, tikslai, uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės derinami ir tikslinami, atsižvelgiant į sparčiai kintančias rajono išorės ir vidaus sąlygas);
- nuoseklios raidos (principas, kuriuo vadovaujasi, siekiant saugoti kraštovaizdžio biologinę įvairovę, kultūros vertybes. Kraštovaizdžio transformacijos turi būti nuoseklios ir neturi mažinti jo vertės bei naikinti vertės požymių. Visų planuojamų veiklų tipas, mastas ir intensyvumas turi atitikti planuojamos teritorijos natūralias plėtros galimybes).

Jonavos rajono savivaldybės specialiųjų ir detaliųjų planų organizatoriai (užsakovai) ir rengėjai privalo laikytis šių planavimo principų:

- derinti visuomenės socialinės ir ekonominės plėtros bei ekologinius interesus, griežtai laikytis gyventojų aprūpinimo socialine ir inžinerine infrastruktūra normų, nepabloginti gyvenamosios aplinkos kokybės;
- saugoti šiuo metu naudojamas ir numatyti (rezervuoti) pagal normatyvus bei poreikį naujas bendro naudojimo atviras erdves, skirtas gyventojų poilsiui, sportui, pramogoms;
- numatyti visuomenės poreikiams paimamas ir rezervuojamas teritorijas transporto, inžinerinei ir socialinei infrastruktūrai plėtoti, atliekoms surinkti, rūšiuoti, saugoti ir utilizuoti;
- susieti planuojamą ūkinę veiklą su transporto, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros plėtra, plėtoti gyvenamąsias teritorijas tik inžineriškai parengtose vietovėse.

Ruklos miestelio teritorijoje svarbią vietą užima Neries upės ekosistema. Neries upė vaidina svarbų vaidmenį ekologinės pusiausvyros bei biologinės įvairovės užtikrinimui. Upių slėniai svarbūs kaip migraciniai koridoriai, o taip pat gamtinio karkaso elementai. Derinant ekologinius, ekonominius ir socialinius interesus būtina laikytis gamtinio karkaso nuostatų

9. PASIRINKTŲ RUKLOS MIESTELIO BENDROJO PLANO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS

Ruklos miestelio teritorijos bendrojo plano koncepcijos stadijoje yra numatomos dvi alternatyvos:

- *nulinė alternatyva;*
- *bendrojo plano alternatyva;*

Nulinė alternatyva - tai *nereguliuojama* plėtra, paremta vystymosi koncepcija. Nulinės alternatyvos atveju, būtų remtasi dabartine urbanistine miestelio struktūra, būtų išlaikoma esama paslaugų, švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros infrastruktūra. Ši alternatyva iš dalies yra savaiminės plėtos variantas, apibūdinantis teritorijos raidos tęstinius pokyčius, jeigu bendrojo plano sprendiniai nebūtų įgyvendinti. Nulinės alternatyvos atveju, gali būti tikėtina, kad nebus įgyvendinami Lietuvos teisinėje bazėje numatyti tikslai uždaviniai, nebūtų įgyvendinti Jonavos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai.

Bendrojo plano alternatyva - pagrįsta *subalansuotu* tikslų įgyvendinimu, susijusi su Jonavos rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcija bei sprendiniais. Svarbiausia Ruklos miestelio erdvinės plėtos koncepcijos prielaida yra kokybinė socialinių ir ekonominių procesų plėtra, naudojant vietos žmoniškuosius ir gamtinius išteklius, galimybes ir potencialą. Ruklos miestelio teritorijos bendroji plėtos koncepcija pristatoma vienu reguliuojamos plėtos variantu.

Toliau nagrinėjama antroji, bendrojo plano alternatyva, nes ji garantuoja darnų miestelio vystimąsi.

Pagrindinis dėmesys koncepcijoje yra skiriamas miestelio teritorijos urbanistinės struktūros pertvarkai bei architektūrinės erdvinės kompozicijos plėtrai, miestelio plėtos darnai ir gyvenimo kokybės problemoms.

Siekiant darnos, miestelio plano struktūra formuojama atsižvelgiant į savaiminės urbanizacijos tendencijas, nepriklausomai nuo miestelio administracinių ribų. Miestelio centrinėje dalyje ir gyvenamuosiuose rajonuose pirmenybė teikiama miestelio savitumo apsaugai ir plėtrai, dviratininkams ir pėstiesiems. Pertvarkant miestelio struktūrą vadovaujamosi miestelio darnios plėtos principais.

Ruklos miestelyje būsto plėtos prognozė iki 2011 metų buvo pesimistinė. Miestelyje vyrauja daugiabučiai gyvenamieji namai, yra tik vienas individualus namas. Tai labai išskirtinė situacija, lyginant su kitais miesteliais, gyvenamosiomis teritorijomis. Siekiant tinkamai suplanuoti plėtrą planuojamoje teritorijoje ir skaičiuojant teritorijų poreikį naujų gyvenamųjų namų statybai, pagrindu imamas optimistinis prognozės variantas.

Įvertinus esamą miestelio struktūrą ir sistemų būklę, siekiant užtikrinti gyvenimo kokybės augimą, bei vadovaujantis darnios plėtos principais, nustatomi uždaviniai, kuriais remiantis rengiama Ruklos miestelio bendrojo plano koncepcija.

Svarbiausi miestelio plėtos koncepcijos uždaviniai:

- paruošti miestelio struktūrą maksimaliai galimai plėtrai (20 metų);
- suformuoti miestelio želdynų ir rekreacinių teritorijų sistemą;
- saugoti esamą fizinę aplinką, pritaikyti ją kintantiems poreikiams ir galimybėms;
- modernizuoti ir gerinti gyvenamosios aplinkos, viešųjų erdvių ir kitas teritorijas;
- saugoti ir tausoti želdynus miestelyje ir už jo ribų;
- numatyti naujos plėtos teritorijas;
- suformuoti vidinius miestelio ryšius, pėsčiųjų ir dviračių takų sistemą;
- pasiūlyti urbanistinės kompozicijos priemones, užtikrinančias miestelio savitumo apsaugą, struktūros ir kompozicijos vientisumą;
- nustatyti teritorijų naudojimo reglamentus, rezervuoti teritorijas visuomenės poreikiams;

- numatyti savivaldybei priklausančių pastatų panaudojimo galimybes.

Koncepcijoje siūloma centro sistema, taip siekiama pagerinti miesteliečių gyvenimo kokybę, užtikrinant jiems kasdienių paslaugų gavimą. Miestelio struktūroje formuojami du miestelio centrai. Pirmasis jau susiformavęs centras prie pagrindinių gatvių (Laumės ir Karaliaus Mindaugo gatvės), bei planuojamas antrasis centras prie planuojamos bažnyčios (Karaliaus Mindaugo ir Piliakalnio gatvės). Koncepcijoje pramonės ir sandėliavimo naujų teritorijų plėtra nenumatoma, pramonė vystoma esamose pramonės teritorijose.

Ruklos miestelio erdvinę struktūrą diktuoja gamtinio karkaso elementų (Neries upė, želdynai) ir svarbiausių urbanistinių miestelio kompleksų padėtis miestelio struktūroje. Miestelyje siūloma toliau vystyti ir gerinti kokybę esamo pagrindinio branduolio - centrinės miestelio dalies ir kurti naują planuojamą centrą prie planuojamos bažnyčios. Tačiau pagrindinės administracinės aptarnavimo funkcijos ir kasdienio aptarnavimo paslaugos paliekamos jau susiformavusiame miestelio centre.

Miestelyje bei rekreacinėse miestelio zonose siūloma nustatyti prioritetą pėstiesiems ir dviratininkams, įrengiant patogius pėsčiųjų ir dviračių takus. Siūloma išlaikyti gatvių charakterį, išlaikant gausų gatvių apželdinimą medžiais.

Miestelio teritorijos funkcinė plėtra siūloma atsižvelgiant į miestelyje ir už miestelio ribų esančių taršos ar inžinerinės infrastruktūros sanitarines ar kitos apsaugos zonas.

Miestelio centrai priskiriami miestelio savitumo apsaugos zonai, kurioje tvarkant ir formuojant miestelio centrinės dalis, turėtų būti saugomi vertingi urbanistinės struktūros elementai, gatvių užstatymo būdas.

Labiausiai vystoma teritorija - rytinė miestelio dalis (Karaliaus Mindaugo ir Artillerijos gatvė), siūloma gerinti esamo kultūros paveldo objekto techninę būklę (Ruklos piliakalnis), sutvarkyti aplinką bei prieigas į piliakalnį.

Esamų daugiabučių namų teritorijose numatomas gyvenamųjų namų ir teritorijų modernizavimas, infrastruktūros gerinimas, tvarkant daugiabučių namų kiemus, įrengiant gatvių ir kiemų apšvietimą.

Ruklos miestelio bendrojo plano koncepcijoje siūloma formuoti vientisą miestelio gamtinį karkasą, vystyti žaliųjų jungčių tinklą, įtraukiant rekreacinius išteklius į miestelio planinę erdvinę struktūrą.

Naujos plėtros teritorijos. Pagal miestelio plėtros koncepcijos modelį pagrindinė gyvenamosios mažaaukštės statybos plėtros kryptis - rytinėje miestelio dalyje. Gyvenamuosius kvartalus siūloma papildyti komercijos ir visuomeninės paskirties zonomis, skirtomis socialiniams ir kasdieniams gyventojų poreikiams tenkinti. Pramonės teritorijų plėtra Ruklos miestelyje numatoma esamose teritorijose - pietrytinėje miestelio dalyje. Gyvenamosios funkcijos plėtros numatomos rytinėje Ruklos miestelio dalyje, į šiaurę ir į pietus nuo Karaliaus Mindaugo gatvės. Čia siūlomi vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybų kvartalai, su naujai planuojamomis gatvėmis. Daugiabučių gyvenamųjų namų plėtros teritorijos nenumatomos, miestelyje yra pakankamai daug erdvės plėsti vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybas.

Miestelio žaliosios teritorijos. Didžiausi esami gamtinio karkaso elementai yra vandens telkiniai (Neries upė, priešgaisrinis tvenkinys) ir želdynai. Planuojamos naujos žaliosios (rekreacijos vietos) pietinėje miestelio dalyje prie naujai planuojamų komercinių ir gyvenamųjų teritorijų, bei Neries upės pakrantėje, kur nėra apsauginio miško. Apsauginio miško plotai išsaugomi. Miestelio paplūdimys planuojamas prie priešgaisrinio tvenkinio.

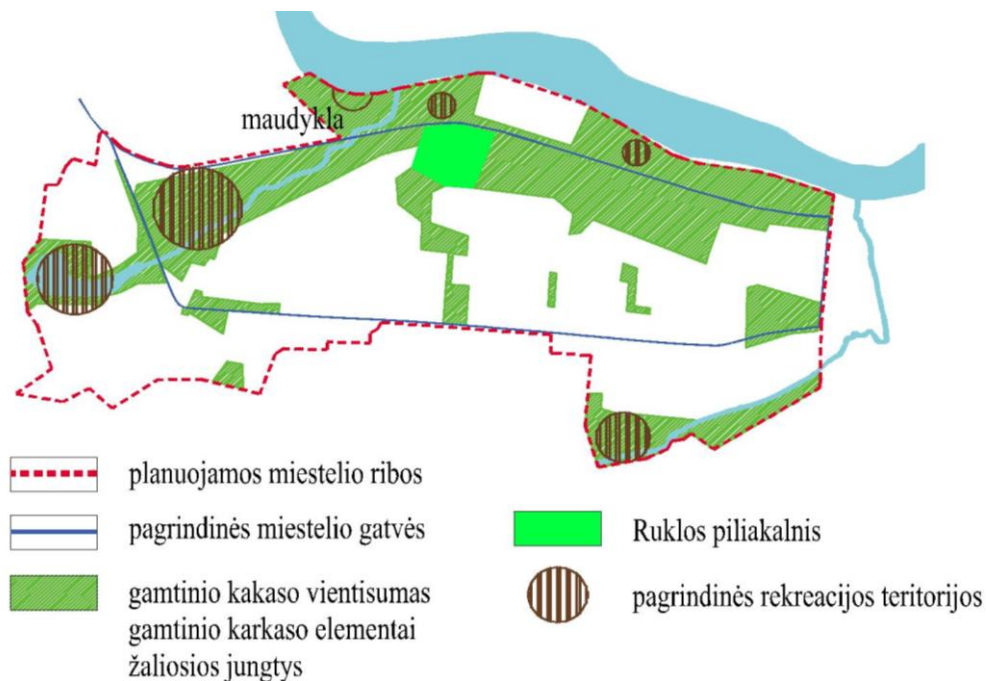
Siūloma gerinti esamų rekreacinių teritorijų būklę. Planuojamos dvi miestelio pagrindinės aikštės – miestelio jau susiformavusiame centre, prie Karaliaus Mindaugo gatvės (arčiau autobusų stotelės) bei aikštė prie planuojamos bažnyčios.

Naujai planuojami pagrindiniai skverai, miestelio parkai – tai teritorija tarp Piliakalnio g. ir Ruklos pabėgėlių priėmimo centro sklypo bei prieigos prie piliakalnio (teritorija prie katilinės) (reikalinga sutvarkyti ir padaryti patrauklų priėjimą prie vienintelio Rukloje esančio kultūros paveldo objekto – Ruklos piliakalnio). Kitas parkas planuojamas prie Šaudyklos g. ir Ruklės upelio. Jonavos rajono savivaldybės Tarybos 2004-11-18 sprendimu Nr.259 patvirtinti poilsio zonų

plotai, naudojami visuomenės poreikiams: Ruklos miestelio poilsiavietė prie tvenkinio - 1 6000 m² ir miestelio parkas - 5 1000 m², esantis Laumės gatvėje, priešais mokyklos teritoriją. Parko teritorija sutampa su apsauginio miško ploto dalimi. Tausojant esamą apsauginį mišką, jo dalies pritaikymas miško parko funkcijoms - nedarytų neigiamo poveikio ekosistemoms, bet būtų dar labiau užtikrintas žaliųjų miestelio teritorijų išsaugojimas ir racionalus panaudojimas vietos gyventojams, svečiams. Vadovaujantis Tarybos sprendimu (2004-11-18 sprendimu Nr.259), konkretizuojant sprendinius, planuojama siūlyti parko teritorijai priskirti dalį apsauginio miško (apie 5 ha).

Sujungus minėtus (esamus ir planuojamus) gamtinius elementus žaliosiomis jungtimis, ne tik pagerėtų ekologinė miestelio būklė, bet atsirastų galimybė vystyti rekreaciją miestelyje.

Neries upės pakrantės prieigos, patenkančios į miestelio planuojamą teritoriją, turi būti sutvarkytos, pritaikytos pasivaikščiavimams, poilsiui, laikantis saugomų teritorijų bei gamtinio karkaso išsaugojimą reglamentuojančių teisės aktų.



9.1 pav. Miestelio žaliosios teritorijos ir jungtys.

Morfostruktūros elementų savitumas ir reikšmė miestelio vizualiniam įvaizdžiui. Siekiant išsaugoti Ruklos miestelio morfostruktūros elementų savitumą, būtina saugoti susiklosčiusią miestelio urbanistinę struktūrą su jos urbanistiniais ir gamtiniais morfostruktūros elementais. Būtina sukurti esamos ir planuojamos centrinių miestelio dalių savitumą.

Ruklos miestelyje, kaip unikalią ir išskirtinę gamtinę morfostruktūrą, būtina saugoti Neries upę. Tausojant rekreacinius išteklius, vystyti upės pakrantes, išsaugoti savitą santykį tarp miestelio ir atvirų erdvių prie upės vagos. Miestelyje nėra daug atvirų viešųjų erdvių ir plačių panoramų, ir visiškai nėra vertikaliųjų akcentų (išskyrus daugiabučius namus). Formuojant jaukaus miestelio įvaizdį, siūloma neplėsti daugiaaukštės statybos pastatų, o planuojamoje teritorijoje vystyti sodybinį užstatymą.

Miestelyje siūlomos kelios dominuojančio užstatymo zonos – tai sodybinio užstatymo kvartalai rytinėje miestelio dalyje, daugiabučio užstatymo kvartalai šiaurės vakarinėje miestelio dalyje, esamas miestelio centras su susiformavusiom ir naujai planuojamom viešosiomis erdvėmis (planuojama aikštė šalia Karaliaus Mindaugo gatvės ir miestelio autobusų stotelės) prie priešgaisrinio tvenkinio, stoties ir komercinių pastatų, planuojamas miestelio centras su planuojama nauja dominante – bažnyčia ir aikšte šalia jos.

Ūkio plėtros teritorijos. Rukloje pramonės plėtra nenumatoma, paliekamos tik esančios pramonės teritorijos. Komercinių teritorijų plėtra numatoma prie pagrindinių gatvių, miestelio ribose (Šalia Karaliaus Mindaugo gatvės).

Socialinė plėtra. Miestelyje visuomeninės paskirties teritorija plečiama prie Ruklos piliakalnio buvusių garažų teritorijoje, planuojamos bažnyčios bei atsižvelgta į patvirtintus detaliuosius planus ir miestelio visuomenės poreikius (visuomeninės teritorijos prie Karaliaus Mindaugo gatvės) taip pat siūloma išnaudoti jau esančias tokios paskirties teritorijas, visuomeniniams ir socialiniams poreikiams.

Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros plėtra. Gatvių tinklo struktūra papildoma naujomis gatvėmis, užbaigiamos esamos gatvės, formuojamas vientisas ir kokybiškai veikiantis gatvių tinklas, gerinama jų techninė būklė. Siūloma gatvių jungtis – nuo miestelio centre esančios komercinės teritorijos iki krašto kelio Nr.143, įrengiant reguliuojamą sankryžą. Šalia reguliuojamos sankryžos, siūlome įrengti automobilių stovėjimo aikštelę piliakalnio lankytojams, svečiams, poilsiautojams. Planuojama gatvių jungtis pagerintų Neries pakrantės pasiekiamumą pėsčiomis bei dviračiais. Bendrojo plano koncepcijoje numatoma kurti žiedinę *dviračių takų* sistemą, taip pat įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus, atsižvelgiant į pagrindinius gyventojų judėjimo srautus. Dviračių - pėsčiųjų takai siūlomi pagrindinėmis miestelio gatvėmis.

Esant pakankamai išvystytai inžinerinių tinklų infrastruktūrai, koncepcijoje numatoma vykdyti esmų inžinerinių tinklų rekonstrukciją bei naujų tinklų plėtrą naujose statybų plėtros teritorijose - pietrytinėje miestelio dalyje. Bus vystoma *vandentiekio* ir *nuotekų* tinklų plėtra, numatyta vystyti *paviršinių - lietaus - nuotekų* tinklų sistemą, elektros ir ryšių linijos. Numatoma vystyti *gatvių apšvietimą* esamoms ir planuojamoms gatvėms. Miestelyje yra *skirstomasis dujotiekis*, kurio plėtra galima pagal poreikį. Visiems inžineriniams tinklams numatyti koridoriai.

Daugiabučių namų gyventojai komunalines atliekas pila į kontenerius, kurie yra išdėstyti kiemų aikštelėse. Atliekos iš daugiabučių namų gyventojų surenkamos kiekvieną savaitės dieną, išskyrus penktadienį ir sekmadienį. Antrines žaliavas tvarko UAB „Dzūtra“. Du kartus per mėnesį specialus transportas surenka *popieriaus, plastiko ir stiklo* atliekas. Miestelio bendrojo plano koncepcijoje numatyta vieta didelio gabarito atliekų aikštelei. Šioje aikštelėje bus surenkamos ir rūšiuojamos atliekos pagal atliekų rūšį, įskaitant ir pavojingų buitinių atliekų surinkimą.

10. VERTINIMO PROBLEMOS

Teritorijų naudojimo strateginių sprendimų vertinimas atliktas, vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (Žin., 2004, Nr. 130-4650).

Pagrindinės problemos, su kuriomis susidurta vertinimo metu – įvairaus pobūdžio statistinių duomenų trūkumas. Nepakankamai tikslūs žemės valstybinės apskaitos duomenys.

11. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Plano įgyvendinimo pasekmių aplinkai monitoringas turi būti vykdomas LR aplinkos monitoringo įstatymo (Žin., 1997, Nr. 112-2824) nustatyta tvarka.

Bendrojo plano įgyvendinimo stebėseną turėtų apimti kasmetinės informacijos surinkimą ir kaupimą apie šiuos dalykus:

- rengiamų teritorijų planavimo dokumentai, kuriems išduotos planavimo sąlygos, vadovaujantis bendrojo plano sprendiniais;
- urbanizuotų teritorijų plėtrą apibūdinančius rodiklius: tikslinės teritorijos naudojimo paskirties pakeitimą, leidimus rengti detaliuosius planus ir t.t.

Rengiant naujus investicinius, techninius ir darbo projektus, galinčius turėti neigiamų pasekmių aplinkai, būtina atlikti poveikio aplinkai vertinimą ir parengti priemonių planus neigiamo poveikio mažinimui.

12. INFORMACIJOS SANTRAUKA

Bendrojo plano strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita parengta vadovaujantis privalomos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos sudėties, nurodytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame „Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše“ (Žin., 2004, Nr. 130-4650).

Ruklos miestas yra Jonavos rajono savivaldybės teritorijos pietinėje dalyje, 10 km į pietryčius nuo Jonavos miesto, kairiajame Neries krante, prie kelio Jonava–Kaišiadorys. Rukla - seniūnijos centras. Miesteliui būdingas raiškus reljefas. Ruklos miestelio teritorija su gretimybėmis – 290 ha, Ruklos miestelio urbanizuota ir planuojama teritorija apie 100 ha ploto.

Ruklos miestelio teritorija (kaip ir viso Jonavos rajono) priklauso vidutinių platumų klimato zonai. Čia vyrauja pereinamasis klimatas iš jūrinio į žemyninį.

Didžiausios Ruklos miestelio kraštovaizdžio vertybės – iš šiaurinės pusės miestelį ribojanti Neris upė. Jos kairinė pakrantė svarbi Ruklai ne tik kaip miestelio įvaizdžio ir sveikos gyvenamosios aplinkos formuotojos, bet ir kaip ekologinės atsvaros elementai. Neris upės kairinė pakrantė, nėra tankiai urbanizuota (Neries pakrantėje yra įrengti valymo įrenginiai). Miestelis nėra labai tankiai užstatytas. Kadangi miestas įkurtas sovietmečio laikais – dominuoja penkiaaukščiai daugiabučiai namai, vienbučiai gyvenamieji namai planuojamoje teritorijoje yra tik pavieniai.

Ruklos miestelio teritorija, apie 36 ha ploto, užimta miškais: III grupės Apsauginiai miškai (apie 29 ha); IV grupės Ūkiniai miškai (apie 6 ha); IIA grupės Ekosistemų apsaugos miškai (apie 1 ha). Jonavos rajono miškingumas apie 40 %. Dauguma miškų susitelkę rajono pietrytinėje dalyje. Čia plyti kone visi didžiausi miškai – Gaižiūnų, Užsalių, Bešių, Barsukynės, Milagainių. Vyrauja nederlinguose smėlynuose ir žvyrynuose augantys pušynai. Specifinis ir unikalus Jonavos rajono bruožas – mišku neapaugę, daugiausia dėl karinės veiklos susidarę smėlynai. Daugiausia jų Ruklos poligone, mažiau palei Gaižiūnų, Rizgonių geležinkelius.

Ruklos miestelio teritorija patenka į Aukštaitijos ir Dzūkijos plynaukščių agrarinių teritorijų potencialo zoną. Šios teritorijos panaudojimas žemės ūkiui – didelis, nelabai jautrūs dirvožemiai intensyviai žemės dirbimui. Žemės ūkio naudmenų našumas: vidutiniškai našios žemės. Ruklos miestas patenka į Neris baseino Neris mažųjų intakų (su Nerimi) pabaseinį. Ruklą supa iš šiaurės Neris upė, iš pietryčių upelis Ruklėlė.

Ruklos miestelio gyventojai ir įmonės aprūpinti viešojo vandens tiekėjo tiekiamu kokybišku geriamuoju vandeniu. Beveik 100 % gyventojų naudojami šia paslauga. Ruklos miestelyje užimtumas yra labai žemas. Ruklos miestelyje bedarbių skaičius (Kauno teritorinės darbo biržos Jonavos skyriaus duomenimis) per paskutinius trejus metus svyravo nežymiai, tačiau bedarbystės procentas yra labai didelis.

Statistikos duomenys rodo, kad nagrinėjamoje teritorijoje yra didelis nedarbo lygis, todėl apibendrinus galima teigti, kad gyventojų ekonominis savarankiškumas ir aktyvumas yra silpnas, didelė priklausomybė nuo pensijų, pašalpų ir šeimų, kitų asmenų išlaikymo. Tai atspindi dabartinę bendrą šalies ekonominę būklę, nes įvertinant gyventojų nuomonės tyrimą, vienas iš svarbiausių uždavinių yra naujų darbo vietų kūrimas. Rukloje veikia 7 įmonės. Ruklos miestelyje įgyvendinti ir planuojami įgyvendinti projektai, finansuojami iš ES ir kitų fondų. Verslo infrastruktūra yra besivystanti, yra galimybė komercinei veiklai plėtotis.

Ruklos miestas nepatenka į saugomas teritorijas. Artimiausia saugoma Bendrujų buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST) – Neris upė - ribojasi su planuojama teritorija. Planuojamos teritorijos ribos kartu yra planuojamos Ruklos miestelio administracinės ribos. Šios ribos eina Neris upės pakrante ir nekerta BAST ribų. Lietuvos Respublikos teritorijos kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos dalyje nurodoma, kad Ruklos miestas pagal sudėtines gamtinio karkaso dalis patenka į vidinio stabilizavimo arealą.

Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir ašys – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotekų ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu. Ruklos miestelio gamtinio kraštovaizdžio bei ekosistemos stabilumo garantija - pilnavertis esamo gamtinio karkaso išsaugojimas bei stiprinimas, suformuluojant atitinkamą reglamentų sistemą. Ruklos

miestelio teritorija nėra didelė, taigi čia tėra viena iš trijų gamtinio karkaso metafunkcinių dalių. Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos kultūros vertybių registre šiuo metu yra registruotas tik vienas Ruklos miestelio kultūros paveldo objektas – Ruklos piliakalnis.

Pagal Kauno apskrities teritorijos bendrąjį planą Kultūros paveldo teritorijų vystymo ir apsaugos brėžinyje dalis Ruklos miestelio teritorijos patenka į vaizdingo kraštovaizdžio arealą, kita dalis (su Ruklos piliakalniu) į Kultūros vertybių sankauptų arealą. Ruklos miestelio teritorijos bendrasis planas daugiau ar mažiau paveiks visą dabartinę miestelio teritoriją bei jos apylinkes. Bendrojo plano poveikis bus nevienodas skirtingoms miestelio dalims: naujos plėtros, esamoms užstatytoms, žaliosioms, žmonių poilsiui ir gamtos elementų apsaugai skirtoms zonoms. Bendrasis planas keis miestelio žemės naudojimo struktūrą, įtakos ekonomiką ir socialinį miestelio veidą, veiks gamtinę aplinką.

Išskiriamos pagrindinės su Ruklos miestelio bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos: nepakankamas aplinkos apsaugos priemonių taikymas įmonių veikloje, aplinkos apsaugos teisės aktų reikalavimų nesilaikymas; oro, vandens, dirvožemio taršos padidėjimas; pasekmės žmonių sveikatai; pasekmės augalijai, gyvūnijai, klimatui; pasekmės gamtiniam karkasui ir jo atskiriems elementams; pasekmės kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui. Išskiriamos šios pagrindinės aplinkos apsaugos problemų atsiradimo priežastys: gyvenamųjų teritorijų plėtra; pramonės ir komunikacinių teritorijų plėtra; švietimo, sveikatos apsaugos ir kitų viešųjų paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros plėtra; turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtra.

Atliekant Ruklos miestelio bendrojo plano strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, išskiriami pagrindiniai aplinkos apsaugos tikslai, susiję su Ruklos miestelio bendruoju planu. *Tarptautiniu lygiu, Europos Bendrijos lygiu, Nacionaliniu lygiu.*

Bendruoju planu siekiama, kad Ruklos miestas taptų patrauklesniu gyventi, dirbti, investuoti – reikalinga sukurti darnią socialinę aplinką, t.y. palankias materialines, dvasines ir kultūrinės gyvenimo sąlygas.

Ruklos miestelio bendrajam planui siūlomas vienas koncepcijos variantas. Pagrindinis dėmesys koncepcijoje yra skiriamas miestelio teritorijos urbanistinės struktūros pertvarkai bei architektūrinės erdvinės kompozicijos plėtrai, miestelio plėtros darnai ir gyvenimo kokybės problemoms. Siekiant darnos, miestelio plano struktūra formuojama atsižvelgiant į savaiminės urbanizacijos tendencijas, nepriklausomai nuo miestelio administracinių ribų. Miestelio centrinėje dalyje ir gyvenamuosiuose rajonuose pirmenybė teikiama miestelio savitumo apsaugai ir plėtrai, dviratininkams ir pėstiesiems. Pertvarkant miestelio struktūrą vadovaujamosi miestelio darnios plėtros principais.

Koncepcijoje siūloma centro sistema, taip siekiama pagerinti miesteliečių gyvenimo kokybę, užtikrinant jiems kasdienių paslaugų gavimą. Ruklos miestelio bendrajame plane numatyta suformuoti miestelio teritorijos vystymo erdvinę koncepciją, nustatyti teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos prioritetus, teritorijų funkcinės zonas, nurodančias teritorijos integruotumą ir (ar) jos ypatumus. Tobulinti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą bei formuoti architektūrinę erdvinę kompoziciją. Nustatyti teritorijas, kurioms privaloma rengti ar keisti detaliuosius planus, nustatyti šių teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos prioritetus ir veiklos juose apribojimus. Numatyti priemones, užtikrinančias kraštovaizdžio tvarkymą. Rezervuoti teritorijas komunikacinių koridorių ir kitų visuomenės poreikiams reikalingų objektų statybai. Nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukščio ir intensyvumo parametrus. Nustatyti teritorijoje galimas veiklos rūšis, teritorijos naudojimo ir užstatymo tipą. Numatyti Ruklos miestelio teritorijos ribų keitimą.